C/2025/808

11.2.2025

P10_TA(2024)0035

ÜRO 2024. aasta kliimamuutuste konverents Aserbaidžaanis Bakuus (COP29)

Euroopa Parlamendi 14. novembri 2024. aasta resolutsioon Aserbaidžaanis Bakuus toimuva 2024. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP29) kohta (2024/2718(RSP))

(C/2025/808)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja selle Kyoto protokolli,

— võttes arvesse 12. detsembril 2015. aastal Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul (COP21) vastu võetud kokkulepet (Pariisi kokkulepe),

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 28. istungjärku (COP28), Kyoto protokolli osaliste koosolekuna toimiva konventsiooniosaliste konverentsi 18. istungjärku (CMP18) ja Pariisi kokkuleppe osaliste kohtumisena toimiva osaliste konverentsi viiendat istungjärku (CMA5) ning Glasgow' kliimapakti, mis võeti vastu 13. novembril 2021. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul (COP26) Glasgow's,

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 27. istungjärgul (COP27) sõlmitud kokkulepet luua kahjude ja kahjustuste erifond, COP28-l loodud üleminekukomiteed, kes tegeleb uue rahastamiskorra kasutuselevõtmisega, et reageerida kahjudele ja kahjustustele, ning kahju ja kahjustusi käsitlevat Santiago võrgustikku,

— võttes arvesse oma 21. novembri 2023. aasta resolutsiooni ÜRO 2023. aasta kliimamuutuste konverentsi kohta Araabia Ühendemiraatides Dubais (COP28) ([1]),

— võttes arvesse oma 25. aprilli 2024. aasta resolutsiooni Aserbaidžaani, eelkõige kodanikuühiskonna allasurumise ning dr Qubad İbadoğlu ja İlhamiz Quliyevi juhtumite ([2]) kohta, ning kõiki varasemaid resolutsioone Aserbaidžaani kohta,

— võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke,

— võttes arvesse oma 15. juuni 2023. aasta resolutsiooni kestliku arengu eesmärkide elluviimise ja täitmise kohta ([3]),

— võttes arvesse valitsustevahelise kliimamuutuste eksperdirühma (IPCC) 2018. aasta eriaruannet globaalse soojenemise kohta 1,5 °C võrra, eriaruannet kliimamuutuste ja maa kohta, eriaruannet ookeani ja krüosfääri kohta muutuvas kliimas ning kuuendat hindamisaruannet (AR6),

— võttes arvesse kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu 18. jaanuari 2024. aasta aruannet „Towards EU climate neutrality: progress, policy gaps and opportunities" (ELi kliimaneutraalsuse suunas: edusammud, poliitikalüngad ja võimalused) ja 15. juuni 2023. aasta aruannet „Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030–2050" (Teaduslikud nõuanded kogu ELi hõlmava 2040. aasta kliimaeesmärgi ja kasvuhoonegaaside eelarve kindlaksmääramiseks aastateks 2030–2050),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) ([4]),

— võttes arvesse hiljuti vastu võetud ELi õigusakte, millega muudetakse liidu eesmärgid vähendada 2030. aastaks netoheidet 1990. aasta tasemega võrreldes vähemalt 55 % ja saavutada 2050. aastaks ELi siduvad kliimaneutraalsuse eesmärgid (pakett „Eesmärk 55") eri sektorite konkreetseteks poliitikameetmeteks,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprilli 2022. aasta otsust (EL) 2022/591, mis käsitleb Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030 (edaspidi „kaheksas keskkonnaalane tegevusprogramm"), Euroopa Keskkonnaameti 2023. aasta seirearuannet kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammude kohta ja komisjoni tehtud vahehindamist kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohta,

([1]) ELT C, C/2024/4210, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4210/oj.
([2]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2024)0369.
([3]) ELT C, C/2024/493, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/493/oj.
([4]) ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

— võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra kohta ([5]),

— võttes arvesse Euroopa Komisjoni 6. veebruari 2024. aasta teatist „Meie tuleviku kindlustamine. Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna“ (COM(2024)0063),

— võttes arvesse komisjoni 12. märtsi 2024. aasta teatist „Kliimariskide juhtimine – inimeste ja heaolu kaitsmine“ (COM(2024)0091),

— võttes arvesse komisjoni 24. veebruari 2021. aasta teatist „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021)0082),

— võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia kohta ([6]),

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi (UNEP) 20. novembri 2023. aasta heitkoguste vähendamise lünga aruannet „Broken Record – Temperatures hit new highs, yet world fails to cut emissions (again)“ (Uus rekord – temperatuur tõuseb järk-järgult, kuid maailm ei suuda (ikka) heitkoguseid vähendada), selle 2. novembri 2023. aasta kohanemise-rinevuste aruannet „Underfinanced. Underprepared – Inadequate investment and planning on climate adaptation leaves world exposed“ (Alarahastatus. Puudulik ettevalmistus – kliimamuutustega kohanemiseks vajalike investeeringute ja plaanide puudus seab maailma ohtu) ja selle 2023. aasta tootmise erinevuste 8. novembri 2023. aasta aruannet „Phasing down or phasing up? Top fossil fuel producers plan even more extraction despite climate promises“ (Järkjärguline vähendamine või suurendamine? Suurimad fossiilkütuste tootjad plaanivad kliimalubadustest hoolimata kaevandamise mahtu veelgi suurendada),

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni 14. novembri 2023. aasta koondaruannet riiklikult kindlaksmääratud panuste kohta Pariisi kokkuleppe alusel,

— võttes arvesse kliimameetmete rahastamise kõrgetasemelise sõltumatu eksperdirühma 2023. aasta novembris avaldatud teise aruande kokkuvõtet „A climate Finance framework: decisive action to deliver on the Paris Agreement“ (Kliimarahastuse raamistik: otsustavad meetmed Pariisi kokkuleppe eesmärkide täitmiseks),

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi 1. detsembri 2023. aasta aruannet „An Eye on Methane: International Methane Emissions Observatory 2023 Report“ (Hoiame metaanil silma peal: rahvusvahelise metaaniheite vaatluskeskuse 2023. aasta aruanne) ja ÜRO Keskkonnaprogrammi 6. mai 2021. aasta aruannet „Global Methane Assessment: Benefits and Costs of Mitigating Methane Emissions“ (Ülemaailmne metaaniheite hindamine: metaaniheite vähendamise kasu ja kulu),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2024. aasta märtsis avaldatud 2024. aasta ülemaailmse metaaniseire aruannet,

— võttes arvesse komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta teatist metaaniheite vähendamise ELi strateegia kohta (COM(2020) 0663),

— võttes arvesse ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi lõpparuannet „A shared prospect for farming and food in Europe“ (Põllumajanduse ja toidu ühine väljavaade Euroopas),

— võttes arvesse oma 21. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni metaaniheite vähendamise ELi strateegia kohta ([7]),

— võttes arvesse Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni 19. märtsi 2024. aasta aruannet maailma kliima olukorra kohta 2023. aastal,

— võttes arvesse Copernicuse kliimamuutuste teenust ja selle 2023. aasta ülemaailmsete kliima tähtsündmuste aruannet,

— võttes arvesse fossiilkütuste heitkoguste ja varude ülemaailmset registrit,

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi 18. veebruari 2021. aasta aruannet „Making Peace with Nature: a scientific blueprint to tackle the climate, biodiversity and pollution emergencies“ (Loodusega rahu sõlmimine: teaduslik kava kliimamuutuste, elurikkuse ja reostusega seotud hädaolukordade lahendamiseks),

— võttes arvesse valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi 25. novembri 2019. aasta üleilmset hindamisaruannet bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kohta,

— võttes arvesse Kunmingi-Montréali üleilmset elurikkuse raamistikku, milles lepiti kokku ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul (COP15),

— võttes arvesse Euroopa Komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020)0380),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2021. aasta resolutsiooni ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi ([8]),

([5]) ELT C 232, 16.6.2021, lk 28.
([6]) ELT C 445, 29.10.2021, lk 156.
([7]) ELT C 184, 5.5.2022, lk 105.
([8]) ELT C 67, 8.2.2022, lk 25.

— võttes arvesse IPBESi ja IPCC 10. juuni 2021. aasta kaastoetatud seminari aruannet elurikkuse ja kliimamuutuste kohta,

— võttes arvesse oma 6. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni ookeanide majandamise parandamise ja elurikkuse säilitamise uute meetmete kohta ([9]),

— võttes arvesse ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel 19. juunil 2023 sõlmitud, väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade mere elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist käsitlevat kokkulepet,

— võttes arvesse oma 28. aprilli 2021. aasta resolutsiooni mullakaitse kohta ([10]),

— võttes arvesse Euroopa Keskkonnaameti (EEA) 4. detsembri 2019. aasta aruannet Euroopa keskkonna ning selle seisundi ja väljavaadete kohta 2020. aastal, EEA 8. septembri 2022. aasta hinnangut Euroopa muldade potentsiaali kohta tugevamate kliimameetmete võtmiseks ning EEA 11. märtsi 2024. aasta esimest Euroopa kliimariskide hinnangut,

— võttes arvesse oma 16. septembri 2020. aasta resolutsiooni ELi rolli kohta maailma metsade kaitsmisel ja taastamisel ([11]),

— võttes arvesse oma 15. septembri 2022. aasta resolutsiooni põua, tulekahjude ja muude äärmuslike ilmastikunähtuste tagajärgede kohta: suurem ELi panus kliimamuutuste vastasesse võitlusse ([12]),

— võttes arvesse ÜRO 9. mai 2023. aasta maailma veevarude arenguaruannet partnerluste ja koostöö kohta vee valdkonnas ning 22.–24. märtsil 2023. aastal toimunud ÜRO veekonverentsi, mis on alates 1977. aastast esimene suur veele pühendatud ÜRO konverents,

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaassamblee 1. märtsi 2024. aasta resolutsiooni veepoliitika tugevdamiseks vajalike mõjusate ja kaasavate lahenduste kohta, et saavutada kestlik areng kliimamuutuste, elurikkuse vähenemise ja reostuse kontekstis,

— võttes arvesse oma 5. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni veele juurdepääsu kui inimõiguse kohta – välismõõde ([13]),

— võttes arvesse ÜRO 2019. aasta maailma veevarude arengu aruannet „Leaving No One Behind“ (Kedagi ei jäeta kõrvale),

— võttes arvesse ÜRO 2024. aasta maailma veevarude arengu aruannet „Water for prosperity and Peace“ (Vesi heaolu ja rahu saavutamiseks),

— võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2020. aasta teatist „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020)0098),

— võttes arvesse oma 10. veebruari 2021. aasta resolutsiooni uue ringmajanduse tegevuskava kohta ([14]),

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi 2024. aasta märtsis avaldatud kemikaalidest ja jäätmetest tulenevast kahjust vaba planeedi saavutamiseks välja töötatud ülemaailmset kemikaalide raamistikku,

— võttes arvesse komisjoni 23. novembri 2020. aasta aruannet „Heitkogustega kauplemise süsteemi käsitleva direktiivi artikli 30 lõike 4 kohane ajakohastatud analüüs lennunduse muust kui CO_2-heitest tingitud kliimamõju kohta ja võimalikud poliitikameetmed“ (COM(2020)0747),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Taastuvenergia Agentuuri 2023. aasta juuni aruannet „World Energy Transitions Outlook 2023: 1.5 °C Pathway“ (Maailma energiasüsteemi ümberkujundamise ülevaade: tee 1,5 °C eesmärgi saavutamise poole),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) 2021. aasta mai aruannet „Net Zero by 2050 – A Roadmap for the Global Energy Sector“ (CO_2-neutraalsus aastaks 2050. Ülemaailmse energiasektori tegevuskava) ja selle 2023. aasta septembri uusversiooni „Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach“ (CO_2-neutraalsuse tegevuskava – tee 1,5 °C eesmärgi saavutamise poole),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2024. aasta mai eriaruannet „Strategies for Affordable and Fair Clean Energy Transitions“ (Puhtale energiale ülemineku strateegia, mis on taskukohane ja õiglane) ja selle 2024. aasta juuni aruannet „COP28 Tripling Renewable Capacity Pledge. Tracking countries' ambitions and identifying policies to bridge the gap“ (COP28 Taastuvenergia lubaduse kolmekordistamine. Riikide lubaduste jälgimine ja puuduste kõrvaldamiseks vajalike poliitiliste lahenduste leidmine),

— võttes arvesse ÜRO Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku 2015–2030,

— võttes arvesse ÜRO katastroofiohu vähendamise ameti (UNDRR) 2023. aasta aruannet Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku 2015–2030 rakendamise vahekokkuvõtte kohta,

— võttes arvesse UNDRRi 2023. aasta katastroofiohu vähendamist käsitlevat üldist hindamisaruannet,

([9]) ELT C 132, 14.4.2023, lk 106.
([10]) ELT C 506, 15.12.2021, lk 38.
([11]) ELT C 385, 22.9.2021, lk 10.
([12]) ELT C 125, 5.4.2023, lk 135.
([13]) ELT C 132, 14.4.2023, lk 54.
([14]) ELT C 465, 17.11.2021, lk 11.

— võttes arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni 20. detsembri 2023. aasta aruannet kliimamuutuste ja tervishoiu kohta,

— võttes arvesse oma 15. juuni 2023. aasta resolutsiooni ülemaailmse kliimakriisi ohvrite Euroopa päeva kohta ([15]),

— võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse 7. juuni 2023. aasta aruannet „Impacts of climate change on defence-related critical energy infrastructure“ (Kliimamuutuste mõju kaitsevaldkonna elutähtsale energiataristule),

— võttes arvesse julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilist kompassi, mille nõukogu kiitis heaks 21. märtsil 2022,

— võttes arvesse Euroopa välisteenistuse 2020. aasta novembri kliimamuutuste ja kaitse tegevuskava,

— võttes arvesse oma 7. juuni 2022. aasta resolutsiooni Euroopa välisteenistuse kliimamuutuste ja kaitse tegevuskava kohta ([16]),

— võttes arvesse järeldusi, mis võeti 25. märtsil 2022. aastal ÜRO naiste staatuse komisjoni 66. istungjärgul vastu pealkirjaga „Achieving gender equality and the empowerment of all women and girls in the context of climate change, environmental and disaster risk reduction policies and programmes“ (Soolise võrdõiguslikkuse saavutamine ning kõigi naiste ja tütarlaste võimestamine kliimamuutuste ning keskkonna- ja katastroofiohu vähendamise poliitika ja programmide kontekstis),

— võttes arvesse eriraportööri 26. juuli 2022. aasta aruannet inimõiguste edendamise ja kaitse kohta kliimamuutuste kontekstis,

— võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu 12. juuli 2019. aasta resolutsiooni 41/21 inimõiguste ja kliimamuutuste kohta,

— võttes arvesse 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja ÜRO Lapse Õiguste Komitee 22. augusti 2023. aasta üldist märkust nr 26 laste õiguste ja keskkonna kohta, põhitähelepanuga kliimamuutustele,

— võttes arvesse lapse õigusi käsitlevat ELi 2021. aasta strateegiat,

— võttes arvesse ÜRO põlisrahvaste õiguste eriraportööri 1. novembri 2017. aasta aruannet kliimamuutuste ja kliimameetmete rahastamise mõju kohta põlisrahvaste õigustele ning „Stockholmi +50“ põlisrahvaste deklaratsiooni,

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni 29. jaanuari 2024. aasta teist aruannet arenguriikidest osaliste vajaduste kindlaksmääramise kohta seoses konventsiooni ja Pariisi kokkuleppe rakendamisega,

— võttes arvesse 2023. aasta juunis toimunud uue ülemaailmse rahastamispakti alase tippkohtumise tulemusi,

— võttes arvesse G20 võlakäsitluse ühist raamistikku, mis ulatub kaugemale võlateeninduse peatamise algatusest,

— võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 15. veebruari 2023. aasta eriaruannet 04/2023 „Ülemaailmne kliimamuutuste liit (+) – saavutused ei vastanud püstitatud eesmärkidele“ ja 26. juuni 2023. aasta eriaruannet 18/2023 „ELi kliima- ja energiaeesmärgid – 2020. aasta eesmärgid on saavutatud, kuid 2030. aasta eesmärkide saavutamiseks võetavatest meetmetest tõenäoliselt ei piisa),

— võttes arvesse nõukogu 17. oktoobri 2023. aasta järeldusi 30. novembrist kuni 12. detsembrini 2023 Dubais toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 28. istungjärgu (COP28) ettevalmistamise kohta,

— võttes arvesse nõukogu 14. oktoobri 2024. aasta järeldusi 11.–22. novembril 2024. aastal Bakuus toimuva ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 29. istungjärgu (COP29) ettevalmistamise kohta,

— võttes arvesse nõukogu 8. oktoobri 2024. aasta järeldusi kliimameetmete rahastamise kohta, pidades silmas 11.–22. novembril 2024. aastal toimuvat ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP 29),

— võttes arvesse komisjonile ja nõukogule Aserbaidžaanis Bakuus toimuva 2024. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP29) kohta esitatud küsimusi (O-0010/2024 – B10-0104/2024 ja O-0009/2024 – B10-0105/2024),

— võttes arvesse kodukorra artikli 142 lõiget 5 ja artikli 136 lõiget 2,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,

([15]) ELT C, C/2024/488, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/488/oj.
([16]) ELT C 493, 27.12.2022, lk 19.

A. arvestades, et Euroopa Parlament on kuulutanud välja kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra ning võtnud kohustuse ohu vastu viivitamata võidelda ja see kõrvaldada;

B. arvestades, et Pariisi kokkulepe jõustus 4. novembril 2016; arvestades, et praeguseks on kokkuleppega ühinenud 193 riiki ja EL, kes kokku tekitavad üle 98 % kogu maailma heitkogustest;

C. arvestades, et ÜRO Keskkonnaprogrammi 2023. aasta heitkoguste vähendamise lünga aruandes märgitakse, et kui Pariisi kokkuleppe alusel 2030. aastaks kokku lepitud tingimusteta riiklikult kindlaksmääratud panuseid täielikult rakendada, võiks temperatuuri tõus piirduda sajandi lõpuks 2,9 °C-ga; samas kui tingimuslike riiklikult kindlaksmääratud panuste täielikul rakendamisel väheneks temperatuuritõus 2,5 °C-ni;

D. arvestades, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni riiklikult kindlaksmääratud panuste 2023. aasta koondaruandes märgitakse, et kasvuhoonegaaside 2030. aasta üleilmne koguheide on prognooside kohaselt 2 % madalam kui 2019. aastal; arvestades, et 2023. aastal COP28-l valminud esimeses ülemaailmses kokkuvõttes rõhutatakse kriitilist vajadust piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ga, et märgatavalt vähendada kliimamuutuste riske ja mõju; arvestades, et võimalus hoida temperatuuritõus alla 1,5 °C väheneb murettekitava kiirusega; arvestades, et heitkogused kasvavad endiselt ja heitkoguste vähendamise lünk suureneb; arvestades, et IPCC aruande kohaselt tuleb ülemaailmse temperatuuritõusu 1,5 °C piirmäärast kinnipidamiseks 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähendada 2019. aastaga võrreldes 43 %;

E. arvestades, et üheksast planeedi taluvuspiiri näitajast, mille töötas välja Stockholmis asuv vastupanuvõime uurimiskeskus Stockholm Resilience Centre, on neli juba ületatud;

F. arvestades, et komisjoni teatises COM(2024)0063 on sätestatud 2040. aasta kliimaeesmärk; arvestades, et Euroopa Komisjoni ametisseastuv president Ursula von der Leyen võttis kohustuse teha uuele komisjonile mõeldud poliitilistes suunistes ettepanek 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta;

G. arvestades, et 16. oktoobril 2023 esitasid EL ja selle liikmesriigid riiklikult kindlaksmääratud panuste ajakohastatud versiooni, millega võtsid kohustuse vähendada oma kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks 1990. aasta tasemega võrreldes vähemalt 55 %, jäädes seega kliimameetmete valdkonna üleilmsete liidrite hulka;

H. arvestades, et Ameerika Ühendriikide arvele langeb 24,1 % ülemaailmsest kumulatiivsest CO_2 heitest, ELi 27 liikmesriigi arvele 16,7 %, Hiinast pärineb 14,7 %, Venemaalt 6,7 % ja Ühendkuningriigist 4,5 %;

I. arvestades, et ülemaailmsete kliimaeesmärkide saavutamiseks on vaja kõigi osaliste ühiseid pingutusi; arvestades, et ELi heitkogused moodustavad ligikaudu 6,1 % kogu maailma heitkogustest, samas kui ELi elanikkond moodustab maailma rahvastikust 5,7 % ([17]), ([18]), ([19]); arvestades, et ei piisa sellest, kui CO_2 heidet vähendatakse ainult ELis;

J. arvestades, et ülemaailmsete atmosfääriuuringute heitkoguste andmebaasi (EDGAR) kogukonna kasvuhoonegaaside andmebaas näitab, et 2023. aastal suurenesid suurimate tärkava turumajandusega riikide, nagu Hiina, India ja Brasiilia heitkogused, samas kui ELi 27 liikmesriigi kõigis sektorites kasvuhoonegaaside heitkogused 2022. aastaga võrreldes vähenesid;

K. arvestades, et 2023. aastal toimunud COP28-l koostatud esimeses ülemaailmses kokkuvõttes rõhutati, et ülemaailmne kliimakriis ja elurikkuse vähenemise kriis on omavahel seotud ja nendega tuleb kestliku arengu eesmärkide saavutamise kontekstis kiiresti tegeleda, samuti rõhutati, kui oluline on kestlike kliimameetmete seisukohalt looduse ja ökosüsteemide kaitsmine, säilitamine, taastamine ja kestlik kasutamine;

L. arvestades, et vesi on inimelu ja majandustegevuse, sealhulgas põllumajanduse ja ökosüsteemide põhiressurss; arvestades, et veega seotud probleemid, sealhulgas veereostus ja veenappus, suurenevad; arvestades, et kliimamuutused mõjutavad ühiskonda ja ökosüsteeme ning vastupidi eelkõige vee kaudu, sealhulgas põua, üleujutuste, veepuuduse ja sadememuutuste näol, mis seisnevad eelkõige sademehulga suurenemises ja sademete sagenemises; arvestades, et see süvendab kliimamuutuste mõju ja riski, mida need põhjustavad elurikkusele, ökosüsteemide vastupanuvõimele, põllumajandusele, toidu- ja energiajulgeolekule ning inimeste põhivajadustele, ohustades ka vaevaga saavutatud arenguedu ja rohepööret, samuti inimõigusi ja rahu; arvestades, et 1,42 miljardit inimest elab piirkondades, kus veevarud on väga või ülimalt ohualtid; arvestades, et kliimamuutustele vastupanuvõimeline vee- ja kanalisatsioonimajandus on kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise oluline osa; arvestades, et veest saadavaid mitmekülgseid ökosüsteemiteenuseid tuleks tagada muu hulgas veevarude planeerimise ja haldamise ning veega seotud innovatsiooni rahastamisega, kaasa arvatud energia- ja veetõhusus, taaskasutus ning magevee ökosüsteemide taastamine ja kaitse; arvestades, et veemajandus on tihedalt seotud teiste poliitikavaldkondadega, mistõttu on vaja sidusat poliitikat ja meetmete võtmist tervete vesikondade ulatuses, kasutades looduspõhiseid lahendusi;

([17]) Komisjoni 31. oktoobri 2024. aasta teatis „ELi 2024. aasta eduaruanne kliimameetmete kohta“ (COM(2024)0498).

([18]) ÜRO Keskkonnaprogramm, „Emissions Gap Report 2024“ (2024. aasta heitkoguste vähendamise lünga aruanne).

([19]) Euroopa Komisjon, Teadusuuringute Ühiskeskus, ülemaailmsete atmosfääriuuringute heitkoguste andmebaas (EDGAR), „GHG emissions of all world countries – 2024“ (Kasvuhoonegaaside heitkogused kõigis maailma riikides – 2024).

M. arvestades, et pinnas on suurim maismaa süsinikureservuaar ning pinnase hea seisundi tagamine tugevdab vastupanuvõimet ja vähendab tundlikkust kliimamuutuste suhtes;

N. arvestades, et metsadel on kliimamuutustega kohanemisel ja nende leevendamisel oluline roll; arvestades, et peamiste leevendusmeetmete hulka kuulub raadamise peatamine, metsade kaitse tõhustamine, metsastamine ja taasmetsastamine ning vastutustundlik hankimine;

O. arvestades, et soojuse mõju võib linnades, kus elab rohkem kui pool maailma rahvastikust, linna soojussaare nähtuse tõttu suureneda; arvestades, et kuumalained põhjustavad energiatarbimise järsku kasvu, vähendavad tööviljakust ja suurendavad terviseriske, mis toob kaasa kuumalainest põhjustatud surmajuhtumite sagenemise; arvestades, et looduslikud lahendused, rohelise taristu loomine ja loodusliku varjutuse kasutamine aitavad linnades õhutemperatuuri vähendada;

P. arvestades, et IPCC kuuendas hindamisaruandes ja kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu teaduslikes nõuannetes, mille eesmärk on määrata kindlaks kogu ELi hõlmav 2040. aasta kliimaeesmärk ja kasvuhoonegaaside eelarve aastateks 2030–2050, on selgelt märgitud, et Pariisi kokkuleppe kohaste kliimaeesmärkide saavutamiseks ja kasvuhoonegaaside netonullheite saavutamiseks on eelkõige vaja CO_2, metaani ja muude kasvuhoonegaaside heidet ulatuslikult, kiiresti ja püsivalt vähendada ning samuti on vaja mastaapset, nii maapõhist kui ka tehnoloogilist CO_2 sidumist;

Q. arvestades, et fossiilkütuste leviku tõkestamise lepingu on heaks kiitnud ainult 14 riiki, millest ükski ei ole ELi liikmesriik;

R. arvestades, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri aruande „Tripling Renewable Capacity Pledge: Tracking countries' ambitions" (Taastuvenergia kolmekordistamise lubadus. Riikide eesmärkide jälgimine) järgi võimaldaks riiklikult kindlaksmääratud panustes sisalduvate 2030. aasta taastuvenergia kasutuselevõtu kohustuste täitmine saavutada üksnes 12 % taastuvenergia kolmekordistamise eesmärgist;

S. arvestades, et ookean on planeedi suurim süsiniku siduja, mis neelab suurenevatest kasvuhoonegaaside heitkogustest vabanevat üleliigset soojust ja energiat; arvestades, et mere elurikkus on tõsiselt ohustatud, kuigi ookean on ainulaadne ja elutähtis kliima reguleerija; arvestades, et mereökosüsteemide, näiteks korallrahude, mangroovide ja mererohu seisundi halvenemine nõrgendab ookeani võimet siduda süsinikku ja kohaneda kliimamuutustega, ning et see süvendab kliimamõju;

T. arvestades, et tööstusrevolutsioonist alates on ülemaailmse temperatuuritõusu põhjustajaks olnud ligi 30 % ulatuses metaan; arvestades, et metaaniheite kiire ja pidev vähendamine on lähiajal globaalse soojenemise piiramiseks väga oluline;

U. arvestades, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul tuleb selleks, et üleilmne temperatuuritõus jääks alla 1,5 °C, vähendada fossiilkütuste metaaniheidet 2030. aastaks 75 %, ning et agentuur on juhtinud tähelepanu sellele, et riikide ja ettevõtete seni antud lubadused vähendaksid heidet vaid 50 % ning enamiku lubaduste kohta ei ole veel koostatud rakenduskavad;

V. arvestades, et OECD seitsmendas hinnangus ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kliimameetmete rahastamise eesmärgi saavutamiseks tehtud edusammude kohta leiti, et 2022. aastal andsid arenenud riigid arengumaadele kliimameetmete rahastamiseks kokku 115,9 miljardit USA dollarit, mida on endiselt tublisti vähem kui tegelikult vaja;

W. arvestades, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni esimeses aruandes arenguriikidest osaliste vajaduste kindlaksmääramise kohta märgitakse, et arenguriikidest osaliste esitatud riiklikud aruanded näitavad, et nende vajaduste rahuldamise kulud seoses raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe rakendamisega ulatuvad 2030. aastaks kumulatiivselt 5,8–5,9 triljoni USA dollarini;

X. arvestades, et ÜRO Keskkonnaprogrammi kliimamuutustega kohanemise erinevuste 2023. aasta aruandes rõhutatakse, et praegune kohanemismeetmete rahastamise puudujääk on hinnanguliselt 194–366 miljardit USA dollarit aastas, ning kliimamõju intensiivistudes see puudujääk suureneb;

Y. arvestades, et praegust kliimameetmete rahastamise eesmärki, mis on kuni 2025. aastani 100 miljardit USA dollarit aastas, rahastavad osalised, kes liigitati 1992. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni allkirjastamise ajal tööstusriikideks; arvestades, et see liigitus ei kajasta enam piisavalt riikide finantssuutlikkust ja nende ajaloolisi kumulatiivseid heitkoguseid, mis on pärast seda oluliselt muutunud;

Z. arvestades, et ülemaailmsete rahavoogude kooskõlla viimine kliimaneutraalse ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse suunas liikumisega on Pariisi kokkuleppe artikli 2 kohaselt rohepöörde oluline eesmärk;

AA. arvestades, et esimeses ELi kliimariskide hindamise aruandes (EUCRA) leiti, et mõned kliimariskid on Euroopas juba praegu kriitilisel tasemel, samas kui paljud muud riskid võivad selle sajandi jooksul jõuda kriitilisele või isegi katastroofilisele tasemele, mis kahjustab majanduse ja ettevõtete konkurentsivõimet, geopoliitilist maastikku, tööjõudu ja sotsiaalset ühtekuuluvust; arvestades, et kliimariskide hindamise aruandes soovitatakse integreerida praegused ja tulevased kliimariskid peaaegu kõigisse poliitikavaldkondadesse, võttes meetmeid nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil;

AB. arvestades, et kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu juhib tähelepanu sellele, et kogu ELis tuleb viivitamata ja täielikult kaotada kahjulike fossiilkütuste toetused; arvestades, et kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohaselt tuleb määrata fossiilkütuste toetuste järkjärgulise kaotamise tähtaeg, lähtudes eesmärgist, et ülemaailmne soojenemine piirduks 1,5 °C-ga; arvestades, et Euroopa Keskkonnaameti 2023. aasta seirearuandes kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta rõhutatakse, et enamikul liikmesriikidel ei ole konkreetset kava selle kohta, kuidas ja mis ajaks nad kavatsevad fossiilkütuste toetused järkjärgult kaotada; arvestades, et see on taastuvenergiale ülemineku kiirendamiseks, ressursside õiglase jaotamise tagamiseks ja Pariisi kokkuleppe kohaste ELi kliimaeesmärkide saavutamiseks otsustavalt tähtis;

AC. arvestades, et tervise ning keskkonna- ja kliimakriisi vahel on teaduslikult tõestatud seosed; arvestades, et kliimamuutuste tagajärjed mõjutavad ebaproportsionaalsel määral kõige vähemkaitstud elanikkonnarühmi, kes on suuremas toidu ja veega kindlustamatuse, terviseprobleemide, sunnitud ümberasumise ja elatise kaotamise ohus;

AD. arvestades, et lisaks sellele, et Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu rikub rängalt rahvusvahelist õigust, põhjustab massilisi inimohvreid ja tekitab inimestele kahju, lükkab see edasi ka hädavajalikke kliimamuutustega seotud meetmeid ning põhjustab nii vahetut kui ka pikaajalist keskkonnaseisundi halvenemist;

AE. arvestades, et kliimamuutused on kujunemas üha suuremaks rände ja ümberasumise põhjustajaks, kuna miljonid inimesed on sunnitud meretaseme tõusu, äärmuslike ilmastikunähtuste, põua ja ressursinappuse tõttu oma kodud maha jätma; arvestades, et 2050. aastaks võib kuni 216 miljonit inimest olla Aafrika, Ladina-Ameerika, Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna ning Ida-Euroopa piirkonnasisesed kliimapõgenikud ([20]);

Ülemaailmne kokkuvõte ja COP29 Bakuus

1. väljendab heameelt COP28 esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemuse üle, mille kohaselt eeldab globaalse soojenemise 1,5 °C piirmäärast kinnipidamine või selle piiratud määral ületamine ja 2° C piirmäärast kinnipidamine olukorra saavutamist, kus kasvuhoonegaaside heite tipptasemeks jääb 2025. aasta tase, ning et globaalse soojenemise 1,5 °C piirmäärast kinnipidamine või selle piiratud määral ületamine eeldab ülemaailmse kasvuhoonegaaside heite põhjalikku, kiiret ja püsivat vähendamist 2019. aasta tasemega võrreldes 2030. aastaks 43 % ja 2035. aastaks 60 %, kusjuures 2050. aastaks saavutataks kasvuhoonegaaside nullnetoheide;

2. väljendab heameelt peamiste kohustuste ja meetmete üle, mille EL COP28-l välja kuulutas, et oluliselt suurendada ülemaailmseid kliimaeesmärke; nõuab tungivalt, et kõik osalised võtaksid ulatusliku rakendamise ja riiklikult kindlaksmääratud meetmete laiendamise teel järelmeetmeid; rõhutab kõigi suuremate heitkoguste tekitajate ja G20 riikide erilist vastutust võtta juhtroll; rõhutab, et vaja on kõigi riikide, eelkõige kõigi tähtsamate majandusriikide ja tärkava turumajandusega riikide ühiseid pingutusi ja täiendavaid meetmeid; nõuab, et EL ja sarnaselt meelestatud partnerid teeksid kõigi osalistega koostööd, et saavutada COP29-l edukas tulemus;

3. toetab COP28 üleskutset ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalistele aidata kaasa ülemaailmsetele pingutustele kolmekordistada taastuvenergia võimsus kogu maailmas ja kahekordistada 2030. aastaks üleilmne aasta keskmine energiatõhususe parandamise määr; nõuab tungivalt, et kõik osalised võtaksid vastu konkreetsed eesmärgid ja poliitika nende sihtide saavutamiseks ning kajastaksid neid oma riiklikult kindlaksmääratud panustes; rõhutab, kui oluline on, et EL ja liikmesriigid täidaksid juhtrolli, kiirendades taastuvenergia taristu kasutuselevõttu ja suurendades investeeringuid sellesse ning edendades innovatsiooni energiasalvestustehnoloogia valdkonnas;

4. toetab COP28 üleskutset osalistele lõpetada järk-järgult sellise kivisöel põhineva energia kasutamine, mille puhul ei rakendata kasvuhoonegaase oluliselt vähendavat tehnoloogiat, ning loobuda energiasüsteemis fossiilkütuste kasutamisest õiglasel, nõuetekohasel ja võrdsel viisil; pidades silmas meetmete kiirendamist praegusel kriitilisel kümnendil, et saavutada 2050. aastaks kooskõlas teadustulemustega nullnetoheide; peab kahetsusväärseks, et ülemaailmne energiaga seotud CO_2 heide jõudis 2023. aastal uuele rekordtasemele; nõuab, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ülemaailmne kokkuvõttedialoog hõlmaks istungit, mis on pühendatud riikide raskustele fossiilkütuste leviku lõpetamisel; kordab oma üleskutset, et kõik osalised aitaksid koostada fossiilkütuste leviku tõkestamise lepingut;

5. märgib, et ülemaailmne pinnaõhu temperatuur on industriaalühiskonna eelse tasemega võrreldes tõusnud juba peaaegu 1,3 °C ning et 2023. aasta ja 2024. aasta suvi olid maailma ja Euroopa kõige soojem registreeritud aasta ja suvi ([21]); rõhutab, et rekordilised kuumalained, põud ja metsatulekahjud põhjustasid 2023. aastal ülemaailmse sisemajanduse koguprodukti vähenemise ligikaudu 0,6 % ning et ilmastiku ja kliimaga seotud erakorralised sündmused põhjustasid aastatel 1980–2022 Euroopas ligikaudu 650 miljardit eurot kahju; rõhutab, et mis tahes viivitused tulemuslike meetmete rakendamisel kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks suurendavad kliimariske, mille tulemuseks on kahju ja kahjustuste suurenemine;

([20]) Maailmapank, „Groundswell Part 2: Acting on Internal Climate Migration“, Washington, DC, 2021.
([21]) Euroopa Keskkonnaamet, „Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe“, oktoober 2023.

6. väljendab muret ÜRO Keskkonnaprogrammi 2023. aasta heitkoguste vähendamise lünga aruande järelduste pärast, mille kohaselt praeguste tingimusteta riiklikult kindlaksmääratud panuste täielikul rakendamisel tõuseks maakera temperatuur sel sajandil 2,9 °C võrra, kui aga sellele lisaks rakendataks uusi ja jätkataks varasemaid tingimuslikke riiklikult kindlaksmääratud panuseid, piirduks temperatuuritõus 2,5 °C-ga; juhib tähelepanu asjaolule, et see trajektoor on kaugel 1,5 °C eesmärgist, mille kõik osalised COP28 konverentsi ülemaailmses kokkuvõttes kokku leppisid, ning et see suunab maailma pöördumatute kliimamuutuste ja kriitiliste punktide ületamise teele;

7. märgib, et osaliste praegused riiklikult kindlaksmääratud panused kokku ei vasta kaugeltki sellele, mis on vajalik Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks; kutsub kõiki osalisi üles järgima COP26 otsust ühise ajakava kohta ja edastama 2025. aastal 2035. aastaks kavandatud riiklikult kindlaksmääratud panuse ning esitama selle riiklikult kindlaksmääratud panuse Pariisi kokkuleppes sätestatud tähtajaks; tuletab meelde, et kõik osalised peaksid kiiresti suurendama oma kliimaeesmärke ja nendega kaasnevat poliitikat, et saavutada kiire ja õiglane üleminek kliimaneutraalsele majandusele, ning tegema pingutusi, et piirata temperatuuritõusu 1,5 °C-ga kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemustega; väljendab heameelt COPi eesistujariikide kolmiku algatatud 1,5 °C eesmärgi tegevuskava üle, mille siht on stimuleerida eesmärkide seadmist riiklikult kindlaksmääratud panuste järgmises voorus; nõuab ülemaailmset kokkuvõtteid käsitlevat dialoogi, et toetada osaliste riiklikult kindlaksmääratud panuste ajakohastamist vahendite, meetodite ja sektoripõhiste suuniste kindlaksmääramise kaudu; rõhutab, et järgmist ülemaailmset kokkuvõtet silmas pidades on tähtis viia seitsmes hindamistsükkel läbi terviklikult ja õigeaegselt;

8. nõuab tungivalt, et kõik osalised esitaksid oma järgmistes riiklikult kindlaksmääratud panustes 2035. aastaks ulatuslikud ja kvantifitseeritud, kogu majandust hõlmavad, absoluutsed (mitte suhtelised) heitkoguste vähendamise eesmärgid, mis hõlmavad kõiki kasvuhoonegaase, sektoreid ja kategooriaid ning on kooskõlas eesmärgiga piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ga, võttes arvesse uusimaid teadusandmeid ja riikide erinevaid olusid; rõhutab, et need läbivaadatud riiklikult kindlaksmääratud panused peaksid sisaldama läbipaistvaid seire- ja aruandlusmehhanisme, et tagada riiklike kliimakohustuste ja valdkondlike eesmärkide täitmise mõjus jälgimine; rõhutab, et on vaja, et kõik kliimaeesmärgid oleksid selged ja läbipaistvad, ning kutsub komisjoni üles esitama 2040. aasta eesmärgi raames eraldi alleesmärgid koguheite vähendamiseks, maismaal sidumiseks ja tehnoloogiliseks sidumiseks; kutsub kõiki teisi osalisi üles tagama samasuguse selguse ka oma riiklikult kindlaksmääratud panustes;

9. nõuab tungivalt, et kõik osalised teeksid COP29-l konstruktiivset koostööd, et jõuda kokkuleppele artikli 6 kohaste koostöömehhanismide tugevates ja rangetes reeglites, mis aitavad kaasa Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamisele, soodustavad erasektori kaasamist ning suurendavad rahaliste ja mitterahaliste vahendite mobiliseerimist kliimameetmete jaoks, sealhulgas vabatahtlikud CO_2-turu meetmed ja turuvälised lähenemisviisid; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kaitseksid läbirääkimistel rangelt kõrgetasemelist kliimavaldkonna terviklikkust, tuginedes parimatele kättesaadavatele teaduslikele andmetele; rõhutab, et koostöömehhanismid peaksid tagama vastutuse, järelevalve ja läbipaistvuse kõrgeima taseme ning vältima topeltarvestust ja lünki, mis võiksid kliimaeesmärke kahjustada, kusjuures samas tuleks saavutada heitkoguste tegelik ja kontrollitav vähendamine ning toetada üleminekut taastuvenergiale, eelkõige arenguriikides; rõhutab, et rahastamine ja muu mitteturupõhine toetus riiklikult kindlaksmääratud panuste rakendamiseks peaks olema ümberjaotav, pidev ja pika aja jooksul prognoositav;

10. rõhutab, et artikli 6 kohased CO_2 sidumisega seotud reeglid peavad tagama keskkonnaalase terviklikkuse, kehtestades ranged kvantifitseerimise, täiendavuse ja lähtetaseme, vastutuse, püsivuse ja kestlikkuse ning inimõiguste austamise kriteeriumid, ning et neid tuleb rakendada sõltumatu sertifitseerimise ja kontrolli abil, sarnaselt ELi hiljuti vastu võetud sertifitseerimisraamistikuga; rõhutab, et kooskõlas ELi raamistikuga tuleb rangelt eristada ajutist ja alalist CO_2 sidumist; väljendab heameelt kokkuleppe üle, mille kohaselt heitkoguste vältimine ei ole artikli 6 alusel arvestusühikute saamiseks lubatav, ning nõuab, et sellest reeglist rangelt kinni peetaks;

Rahvusvaheline kliimameetmete rahastamine ja kestlik rahastamine

11. tunnistab, et EL, selle liikmesriigid ja EIP on koos suurimad avaliku sektori kliimameetmete rahastajad, andes ligikaudu kolmandiku ülemaailmsest avaliku sektori poolsest kliimameetmete rahastamisest, kusjuures Euroopa kliimameetmete rahastamine jõudis 2022. aastal kõigi aegade kõrgeimale tasemele (28,5 miljardit eurot avaliku sektori allikatest, pool sellest toetuste kaudu ja pool toetusi mittehõlmavate vahendite, eelkõige laenude kaudu) ning lisaks mobiliseeriti 11,9 miljardit eurot erasektori rahalisi vahendeid;

12. märgib, et arenenud riigid andsid ja eraldasid 2022. aastal arenguriikidele kliimameetmete rahastamiseks kokku 115,9 miljardit USA dollarit, millest 69 % anti laenudena ja 28 % toetustena, mis ületas esimest korda ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni iga-aastast 100 miljardi USA dollari eesmärki ([22]); nõuab tungivalt, et riigid tagaksid 100 miljardi USA dollari eesmärgi saavutamise 2025. aastani; tuletab meelde COP26 tulemusi, kus arenenud riike kutsuti tungivalt üles võrreldes 2019. aasta tasemega vähemalt kahekordistama 2025. aastaks oma ühist kliimamuutustega kohanemise rahastamist, et saavutada tasakaal kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise vahel kooskõlas Pariisi kokkuleppega;

13. kutsub kõiki osalisi üles leppima COP29-l kokku uues ühises 2025. aasta järgses kliimameetmete rahastamise kvantifitseeritud eesmärgis, mis peaks põhinema ülemaailmsetel jõupingutustel ning mitmesugustel allikatel, vahenditel ja kanalitel, sealhulgas avalikud ja erasektori ning uuenduslikud rahastamisallikad; kutsub kõiki osalisi üles tagama, et uus ühine kvantifitseeritud eesmärk hõlmaks kliimamuutuste leevendamist, nendega kohanemist ning kahju ja kahjustusi tasakaalustatud viisil, mis võiks hõlmata ka eraldiseisvate eesmärkide uurimist;

14. tuletab meelde, et paljude arenguriikide riiklikult kindlaksmääratud panused sõltuvad kliimameetmete rahvusvahelisest rahastamisest; rõhutab seetõttu, et kliimameetmete piisav rahastamine on Pariisi kokkuleppe eesmärgi saavutamiseks otsustavalt tähtis; märgib, et kliimameetmete rahastamise vajadused suurenevad märkimisväärselt, kusjuures ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alalise rahanduskomitee hinnangul ületavad kulupõhised vajadused pidevalt praegust 100 miljardi USA dollari eesmärki ning ulatuvad 2030. aastaks keskmiselt üle 1 triljoni USA dollari aastas, kusjuures hinnangud erinevad vajaduste liigi ja arenguriikide alarühma kaupa; rõhutab seetõttu, et uus ühine kvantifitseeritud eesmärk peaks selgelt kajastama suurenenud vajadust kliimameetmete rahastamise järele kogu maailmas, eelkõige väikestes arenevates saareriikides ja vähim arenenud riikides, see eesmärk tuleks seada teadustulemustest lähtudes ning see peaks olema uus ja täiendama ametlikku arenguabi;

15. on veendunud, et kohustus täita 2025. aasta järgne uus ühine kvantifitseeritud eesmärk peaks hõlmama laiendatud panustajate baasi, mis kajastab osaliste arenevat finantssuutlikkust ja ajaloolisi heitetasemeid; rõhutab, et suurte heitkoguste ja suure SKPga tärkava turumajandusega riigid peaksid uue eesmärgi saavutamisele kaasa aitama;

16. rõhutab, kui oluline on, et uues ühises kvantifitseeritud eesmärgis oleksid rahastamise tasemed eristatud nii, et need kajastaksid paremini globaalse soojenemise suhtes kõige ohualtimate ja piiratud suutlikkusega riikide, eelkõige vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikide vajadusi ja prioriteete;

17. kordab oma nõudmist luua prognoositav ELi rahastamismehhanism, mis pakuks täiendavat ja piisavat toetust ning tagaks, et EL annab rahvusvaheliste kliimameetmete rahastamise eesmärkide täitmiseks oma õiglase osa; kutsub ELi liikmesriikide kliimameetmete rahastamise läbirääkijaid üles saama oma rahandusministeeriumidelt selged volitused, et anda uue ühise kvantifitseeritud eesmärgi saavutamisse tähenduslik rahaline panus;

18. on veendunud, et uue ühise kvantifitseeritud eesmärgi põhieesmärgis tuleks selgelt esikohale seada toetustel põhinev rahastamine; rõhutab vajadust teha kindlaks uued ja uuenduslikud rahastamisallikad; rõhutab, et sellised allikad peaksid olema sotsiaalselt õiglased ja kooskõlas põhimõttega „saastaja maksab“, tagades, et kliimamuutustega seotud kulud kannavad need, kellel on suurim maksevõime ja suurim vastutus kliimamuutuste põhjustamise eest; juhib tähelepanu fossiilkütuste tarneahela võimalikule rahalisele panusele; nõuab, et uuel ühisel kvantifitseeritud eesmärgil oleks struktuur, mis vastab iga-aastasest 100 miljardi USA dollari eesmärgist saadud õppetundidele, ning et sellel oleksid kindlad läbipaistvus- ja aruandlusmehhanismid, et jälgida kokkulepitud mahu saavutamist kokkulepitud tähtaegadeks ning vältida topeltarvestust ja rohepesu;

19. märgib murega, et paljud kliimatundlikud riigid on üle laenanud või ülelaenamise ohus ja seega seisavad silmitsi kahekordse kriisiga, mis seisneb kasvavas võlakoormuses ja kliimamuutuste mõju suurenemises; märgib samuti murega, et kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega seotud kulud ja vajadused suurenevad, mis suurendab rahastamispuudujääki, samal ajal kui arengumaadel on erilised eelarvepiirangud; rõhutab seetõttu vajadust kliima- ja võlakriisi ühiselt lahendada; nõuab, et rahvusvahelises kliimameetmete rahastamises, sealhulgas uue ühise kvantifitseeritud eesmärgi kavandamisel seataks esikohale toetuspõhised ja võlavabad vahendid ja meetmed, millega tagatakse, et need riigid suudavad rakendada vajalikke leevendus- ja kohanemismeetmeid ilma oma võlakoormust suurendamata; nõuab lisaks mõjusat võlgade restruktureerimise mehhanismi, sealhulgas võlausaldajate võrreldava kohtlemise põhimõtet, ning kliimamuutustega arvestavate laenulepingu klauslite lisamist mitmepoolsete arengupankade tulevikus antavatesse laenudesse;

([22]) OECD, „Climate Finance Provided and Mobilised by Developed Countries in 2013-2022“, 29. mai 2024.

20. tuletab meelde COP27 järeldusi, kus on öeldud, et kliimapöördeks vajaliku rahastamise tagamine eeldab finantssüsteemi, selle struktuuride ja protsesside ümberkujundamist ning valitsuste, keskpankade, kommertspankade, institutsionaalsete investorite ja teiste finantsjuhtimises osalejate kaasamist; on seisukohal, et kliimapöördepingutuste hõlbustamiseks kogu maailmas on vaja kaasata riigisisesed ja rahvusvahelised finantssüsteemid, et kõrvaldada puhta tehnoloogia rahastamisele juurdepääsu takistused ning suunata avaliku ja erasektori rahastamisvood heitemahukast tegevusest eemale;

21. peab oluliseks viivitamata edendada Bridgetowni algatust; on veendunud, et uus ühine kvantifitseeritud eesmärk on pöördeline võimalus kiirendada rahvusvahelise finantsstruktuuri reformi, lisades sellesse Bridgetowni algatuse põhimõtted; kutsub kõiki peamisi rahvusvahelisi finantsasutusi ja mitmepoolseid arengupanku üles viima oma portfellid ja laenupoliitika vastavusse Pariisi kokkuleppega;

22. rõhutab Euroopa Investeerimispanga (EIP) rolli ELi kliimapangana ning selle kliimapanga tegevuskava ja ajakohastatud energialaenupoliitikat ning Euroopa Investeerimisfondi lisapingutusi kliimainvesteeringute suunamisel; väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Keskpank on võtnud kohustuse lisada kliimamuutustega seotud kaalutlused oma rahapoliitilisse raamistikku;

23. märgib, et paljude riikide kõrge riskiprofiil takistab nende suutlikkust leida ja kaasata erainvesteeringuid kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse; kutsub rahvusvahelisi finantsasutusi, mitmepoolseid arengupanku ja valitsusi üles koordineerima ja esitama COP29 raames kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise projektide jaoks asjakohaseid finantsriskide vähendamise kavasid; kutsub riike ja mitmepoolseid arengupanku, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka üles võtma tulevases laenamistegevuses kasutusele kliimamuutustega arvestavad laenulepingu klauslid;

24. tuletab meelde, et üle 75 % kõigist kasvuhoonegaasidest tekib fossiilkütuste kasutamisest ja seega kujutavad need endast suurimat kliimamuutuste põhjustajat, kusjuures selle sektori heitkogused kasvavad endiselt; märgib, et üle 80 % maailma energiavajadusest kaetakse endiselt fossiilkütuste abil; rõhutab, et fossiilkütuste järkjärguline kasutuselt kõrvaldamine on nii vajalik kui ka tehnoloogiliselt teostatav; märgib, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise tegevuskava, mille eesmärk on hoida üleilmne temperatuuritõus alla 1,5 °C, ei nõua uusi nafta-, gaasi- ega söearendusi;

25. rõhutab, et COP29 üks eesmärk peaks olema kooskõlastada ühemõtteline märguanne, mis järgib COP28 esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemusi, et minna õiglasel ja korrakohasel viisil fossiilkütustelt üle taastuvatele energiaallikatele ja energiatõhususele; rõhutab, kui oluline on võtta kasutusele selgitav kvantifitseerimine ja ajakava, et kiirendada meetmete võtmist käesoleval kümnendil; kutsub kõiki osalisi, sealhulgas ELi üles võtma vastu kavad fossiilkütuste järkjärguliseks kasutuselt kõrvaldamiseks kooskõlas Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärgiga; kutsub kõiki osalisi üles uurima võimalusi suurendada fossiilkütustega tegelevate ettevõtete panust Pariisi eesmärkide saavutamisse;

26. rõhutab, kui oluline on, et fossiilkütuste kasutamise järkjärguline lõpetamine toimuks võimalikult kiiresti; märgib, et selle eesmärgi saavutamiseks peaks EL püüdma maksimeerida oma energiajulgeolekut, tööstuse konkurentsivõimet ja kodanike heaolu, vähendades energiaarveid, ning ehitama üles energiatõhusa ja taastuvatel energiaallikatel põhineva majanduse; märgib eelkõige tungivat vajadust lõpetada Venemaa fossiilkütuste, sealhulgas maagaasi ELi importimine, mis toetab Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu; kutsub G7 riike üles energiasüsteemi ümberkujundamisel eeskuju näitama ning kutsub kõiki osalisi üles vähendama oma energiasüsteemi CO_2 heidet ja peatama kõik uued investeeringud fossiilkütuste kaevandamisse; väljendab heameelt kõigi algatuste üle, mille eesmärk on vähendada ELi sõltuvust fossiilkütustest ja suurendada liidu energiatarnijate mitmekesisust; märgib, et EL teeb energiavarustuse mitmekesistamiseks praegu koostööd rahvusvaheliste partneritega;

27. peab kahetsusväärseks, et fossiilenergia toetused püsisid ELis aastatel 2010–2020 stabiilsena, ulatudes ligikaudu 50 miljardi euroni aastas, ja et 2022. aastal need isegi kasvasid 123 miljardi euroni; tuletab meelde, et kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohaselt peavad Euroopa Komisjon ja liikmesriigid määrama fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks tähtaja, mis on kooskõlas eesmärgiga hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C; kutsub komisjoni ja kõiki liikmesriike üles parandama oma riiklikku aruandlust kõigi otseste ja kaudsete fossiilkütuste toetuste kohta ning viivitamata kavandama nende järkjärgulist kaotamist konkreetse poliitika, tähtaegade ja meetmete abil viisil, mis toetab liidu energiajulgeolekut ja toiduga kindlustatust, tööstuse konkurentsivõimet ja kodanike heaolu ning vähendab energiaarveid; palub komisjonil välja töötada sellekohane raamistik, mis oleks kooskõlas kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi nõudega;

28. on mures selle pärast, et 2023. aastal kulutasid maailma riikide valitsused fossiilkütuste toetusteks rohkem kui 620 miljardit USA dollarit, mis on märkimisväärselt rohkem kui puhta energia toetamiseks kulutatud 70 miljardit USA dollarit; ergutab kõiki osalisi võimalikult kiiresti järk-järgult kaotama kõik fossiilkütuste otsesed ja kaudsed toetused ning suunama need kahjulikud toetused ümber kliimameetmetesse, sealhulgas rahvusvahelisse kliimameetmete rahastamisse kõige ohualtimate arenguriikide toetuseks; kutsub kõiki osalisi üles tagama läbipaistva aruandluse oma fossiilkütuste toetuste kohta ja võtma võimalikult kiiresti vastu konkreetsed kavad nende järkjärguliseks kaotamiseks;

29. kordab oma toetust rahandusministrite kliimameetmete koalitsiooni tööle ja ergutab kõiki valitsusi võtma omaks koalitsiooni kohustuse viia kõik rahandusministrite pädevusse kuuluvad poliitikameetmed ja tavad kooskõlla Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ning võtta kasutusele mõjus CO_2 hinnastamine;

Kliimamuutustega kohanemine

30. rõhutab vajadust tõhustada ELi ja teiste riikide kohanemismeetmeid, et vähendada kliimamuutuste ja elurikkuse kao negatiivset mõju; juhib tähelepanu sellele, et kliimamuutuste leevendamise rahastamine ja rakendamine on edenenud, kohanemispüüdlused aga mitte, ning mahajäämus nii rahastamise kui ka konkreetsete meetmete osas üha suureneb; rõhutab, et kohanemisega seotud rahastamisvood on alates 2020. aastast vähenenud ja vahe suureneb; võtab teadmiseks, et kui viivitamata meetmeid ei võeta, siis raskete ilmastikutingimuste ja kliimaga seotud äärmuslike sündmuste tõttu kohanemiskulude suurenemine jätkub;

31. väljendab heameelt esimese Euroopa kliimariskide hindamise ([23]) üle ja komisjoni 12. märtsi 2024. aasta teatise üle kliimariskide juhtimise kohta, milles rõhutatakse vastupanuvõime vajalikkust seoses suurenevate kliimariskidega; kutsub seetõttu komisjoni üles esitama Euroopa kliimamuutustega kohanemise kava, mis sisaldab konkreetseid seadusandlikke ettepanekuid ja meetmeid, eelkõige seoses taristu vastupidavuse, veemajanduse ja looduspõhiste lahendustega, seades samal ajal esikohale vähekaitstud kogukondade kaitse, et muuta EL vastupidavamaks ja olla eeskujuks; rõhutab riiklike kohanemiskavade väljatöötamise, rakendamise ja korrapärase ajakohastamise tähtsust, keskendudes muu hulgas rahalisele ja tehnilisele abile; kutsub osalisi, kes ei ole seda veel teinud, üles kehtestama 2025. aastaks oma riiklikud kohanemiskavad ja olema 2030. aastaks nende rakendamisel edusamme teinud;

32. toetab linnapiirkondades looduspõhiste lahenduste integreerimist temperatuuritõusu ja linna soojussaare mõju ohjeldamiseks ning õhukvaliteedi parandamiseks, et kaitsta üldsust ja vähendada energiakulusid;

33. väljendab heameelt Araabia Ühendemiraatide (AÜE) ülemaailmse kliimamuutustele vastupanuvõime raamistiku üle, mis võeti COP28-l vastu ülemaailmse kohanemiseesmärgi saavutamiseks; toonitab, et raamistik tuleb teisendada mõõdetavateks tulemusteks ja kasutusele võtta usaldusväärsed seiresüsteemid, et jälgida eesmärkide saavutamiseks tehtud edusamme; ergutab kõiki osalisi COP28-l kehtestatud kaheaastase AÜE-Belémi tööprogrammi raames kiiresti kokku leppima näitajates, mille abil mõõta eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme; rõhutab kaasavate näitajate tähtsust, et tagada kliimamuutustega kohanemine sotsiaalselt õiglasel viisil;

34. rõhutab, et varajase hoiatamise süsteemid on tulemuslikuks kohanemiseks üliolulised, ning nõuab, et kiiresti rakendataks nii kliimariskide ja varajase hoiatamise süsteemide (CREWS) algatust, mis keskendub ohualtitele riikidele, nagu vähim arenenud riigid ja väikesed arenevad saareriigid, kui ka algatust „Varajane hoiatamine kõigi jaoks“, mille eesmärk on tagada 2027. aastaks ülemaailmne juurdepääs varajase hoiatamise süsteemidele;

35. väljendab sügavat muret äärmuslike ilmastikunähtuste, sealhulgas metsa- ja maastikupõlengute, põua, kuumalainete ja üleujutuste intensiivistumise ja sagenemise pärast ELis ja kogu maailmas, nende mõju pärast inimeste tervisele ja selle pärast, et nende tagajärjel hukkub üha rohkem inimesi, nagu tõdeti esimese Euroopa kliimariskide hindamise järeldustes; rõhutab tungivat vajadust tugevdada ühist ülemaailmset reageerimist kliimamuutustele praegusel kriitilisel kümnendil kõigi osaliste ulatuslike leevendamis- ja kohanemismeetmete abil, mille eesmärk on kaitsta inimesi, nende elatusvahendeid, majandust ja meie ökosüsteeme; tuletab meelde vajadust võtta taristusse ja varadesse investeerimisel arvesse tulevasi kliimatingimusi;

([23]) Euroopa Keskkonnaameti aruanne nr 1/2024, „European Climate Risk Assessment“, 11. märts 2024.

Kahju ja kahjustused

36. väljendab heameelt COP28-l tehtud otsuse üle luua kahju ja kahjustuste fond, et tegeleda erakordselt ohualtides arengumaades kliimamuutuste majanduslike ja mittemajanduslike tagajärgedega; tunnustab edusamme, mida on tehtud fondi kasutuselevõtmisel pärast COP28-t, sealhulgas seda, et võeti vastu Filipiinide valitsuse pakkumine, et see riik võiks olla fondi asukohaks; rõhutab vajadust, et fondi rahastataks koordineeritult mitmesugustest allikatest, sealhulgas uutest ja uuenduslikest allikatest; on veendunud, et kahju ja kahjustuste rahastamisel tuleks eelistada toetusi ning et see peaks olema ametlikku humanitaarabi täiendav ja sellest eraldiseisev;

37. kutsub kahju ja kahjustuste fondi juhatust üles leppima kokku kõigis vajalikes korraldustes, et fond saaks mõjutatud kogukondi rahastada, kui mitte 2024. aastal, siis vähemalt 2025. aasta alguses; nõuab, et COP29 valmistaks ette esialgse kapitaliseerimispüüdluse ning pikaajalise rahaliste vahendite kogumise ja täiendamise strateegia; nõuab, et mõjutatud kohalike kogukondade esindajad saaksid anda oma panuse fondi kavandamisse, ning nõuab, et fond toetaks kohalikke kogukondi kiiresti ja sihipäraselt;

38. nõuab tungivalt, et kõik suuremad heitetekitajad annaksid fondi õiglase panuse, et tagada ülemaailmne kliimaõiglus; väljendab heameelt ELi ja selle liikmesriikide lubaduste üle fondi esialgseks kapitaliseerimiseks rohkem kui 400 miljoni euro ulatuses, mis katab üle poole esialgsetest rahastamiskohustustest;

39. kordab oma palvet pidada kahjude ja kahjustuste fondi üle arutelu igal COPil, et jälgida selles küsimuses tehtud edusamme ning kasutada täielikult ära Santiago võrgustiku võimalusi, et pakkuda kahjude ja kahjustuste piisavaks haldamiseks tulemuslikult parimat tehnilist tuge;

40. kutsub kõiki osalisi üles hindama ja kvantifitseerima oma kahjude ja kahjustustega seotud nõrkusi ja vajadusi, et riiklikult kindlaksmääratud panuste järgmises voorus reageerida kliimamuutuste kõige tõsisematele tagajärgedele; kutsub kõiki osalisi üles kehtestama ja rakendama reegleid kulutuste läbipaistvuse kohta kahju ja kahjustuste raamistikus, et tagada rahalise toetuse mõju ja tulemuslikkus;

Sidusrühmade osalemine COP29-l

41. tuletab meelde, kui tähtis on kaasata ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni otsustusprotsessi täielikult kõik osalejad; kutsub COP29 eesistujariiki ja tulevasi eesistujariike üles kaasama konverentsi töösse rohkem arengumaade ja vähem arenenud riikide delegaate ning eraldama selleks lisavahendeid; julgustab osalisi kaasama oma delegatsioonidesse noori, et tagada tulevaste põlvkondade aktiivne osalemine nende tulevikku puudutavate otsuste kujundamisel; nõuab, et COPidel kasutataks laialdasemalt virtuaalseid platvorme, et suurendada ülemaailmset kaasatust ning delegaatide ja kodanikuühiskonna esindajate osalemist;

42. rõhutab, et kliimaeesmärke ei ole võimalik saavutada ilma üldsuse toetuse ja kaasamiseta; kutsub kõiki osalisi üles suurendama teadlikkust ja üldsuse arusaamist kliimamuutustest ja nendega seotud küsimustest, võitlema nii väärinfo kui ka desinformatsiooni vastu ja tegema koostööd avaliku sektori esindajatega, et avalikkus toetaks kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid;

43. tuletab meelde oma 25. aprilli 2024. aasta resolutsiooni Aserbaidžaani kohta; rõhutab, et on sügavalt mures inimõiguste olukorra pärast Aserbaidžaanis; kutsub Aserbaidžaani üles austama poliitvangide, inimõiguste kaitsjate ja ajakirjanike õigusi ning vabastama viivitamata ja tingimusteta kõik poliitvangid, inimõiguste kaitsjad ja ajakirjanikud ning nõuab, et partnerluslepingud seataks sõltuvusse sellest ja inimõiguste üldise olukorra parandamisest riigis; on seisukohal, et jätkuvad inimõiguste rikkumised Aserbaidžaanis ei sobi kokku riigi rolliga COP29 korraldajana; nõuab tungivalt, et EL kasutaks COP29 selleks, et rahvusvaheline üldsus tuletaks Bakuus Aserbaidžaani võimudega suheldes neile meelde riigi rahvusvahelisi kohustusi ning mõistaks hukka ja käsitleks sisuliselt Aserbaidžaani inimõiguste rikkumisi;

44. nõuab, et korraldajad tagaksid, et vastuvõtva riigi lepingus oleks täielikult sätestatud ja tagatud inimõigused, põhivabadused, kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide täielik ja piiramatu osalemine ning võrdne juurdepääs käesolevale ja tulevastele COPidele, ning leping tuleks avalikustada võimalikult kiiresti pärast selle allkirjastamist; kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaati üles jälgima nõuete täitmist ja võtma selliste inimõiguste kriteeriumide rikkumise korral meetmeid;

Huvide konflikt, läbipaistvus ja ausus

45. väljendab heameelt selle üle, et valmistatakse ette esimesi Pariisi kokkuleppe alusel iga kahe aasta tagant esitatavaid läbipaistvusaruandeid; rõhutab, kui oluline on üksikasjalik ja läbipaistev aruandlus riiklikult kindlaksmääratud panustega seotud edusammude hindamiseks; võtab teadmiseks Bakuu ülemaailmse kliimaläbipaistvuse platvormi käivitamise;

46. väljendab muret seoses sellega, et COP28-l osales üle 2 400 fossiilkütuste lobisti; nõuab, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised tagaksid, et otsustusprotsessi kaitstaks huvide eest, mis on vastuolus Pariisi kokkuleppe eesmärgiga; nõuab tungivalt, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon võtaks juhtrolli ja esitaks ambitsioonika ettepaneku luua vastutuse raamistik, mis kaitseks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni tööd tõendatud isiklike huvidega osalejate lubamatu mõju eest, võttes eeskujuks WHO tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioonis sisalduva mudeli tubakatööstuse suhtes;

47. väljendab tõsist muret selle pärast, et COP29 eesistujaks nimetati Aserbaidžaani ökoloogia- ja loodusvarade minister Muhtar Babajev, kes enne ministriks saamist töötas 26 aastat Aserbaidžaani Vabariigi riiklikus naftaettevõttes (Socar); väljendab sügavat muret Aserbaidžaani presidendi Ilham Alijevi avalduse pärast, et ta kaitseb fossiilkütuste poolest rikaste riikide huve, nii et need saaksid jätkata investeerimist ja tootmist; leiab, et see kujutab endast tõsist huvide konflikti ohtu; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et tulevastel COPi eesistumistel ei oleks huvide konflikte;

ELi kliimapoliitika, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppega

48. võtab teadmiseks ELi ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panuse, mis on liidu vastus Glasgow kliimapaktis esitatud taotlusele vaadata läbi ja tugevdada osaliste riiklikult kindlaksmääratud panuseid 2030. aastaks; rõhutab, et kui ELi praeguseid kliimaalaseid õigusakte täielikult rakendada, peaks ELi kasvuhoonegaaside netoheide vähenema 2030. aastaks 1990. aastaga võrreldes ligikaudu 57 %; rõhutab seetõttu, et kehtivat 2030. aasta õigusraamistikku tuleb lähiaastatel rakendada lihtsalt, õiglaselt ja kulutõhusalt, jätkates samal ajal kodanike ja majandussektorite toetamist kogu selle ülemineku vältel; rõhutab, kui tähtis on stabiilne ja prognoositav poliitikaraamistik, et tagada investoritele, ettevõtjatele ja kodanikele selgus; märgib, et kõik lisapingutused üle 55 % vähendaksid liidu kumulatiivseid heitkoguseid 2050. aastaks märkimisväärselt; nõuab seetõttu tungivalt, et liikmesriigid ja erasektor võtaksid kõik vajalikud meetmed, et tagada eesmärgi saavutamine; väljendab sellega seoses muret, et liikmesriikide esitatud praegustes riiklikes energia- ja kliimakavades jääb ambitsioonikusest puudu, ning kutsub kõiki liikmesriike üles oma kliimameetmeid tõhustama; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles tagama, et liikmesriikide riiklikud energia- ja kliimakavad ning pikaajalised strateegiad sisaldaksid piisavaid meetmeid ja rahalisi vahendeid, mille abil saavutada ELi 2030. aasta eesmärgid ja pikaajalised eesmärgid;

49. rõhutab, kui tähtis on, et 2035. aasta riiklikult kindlaksmääratud panused esitataks COP30 ettevalmistavas etapis kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni viieaastase ühise ajakavaga ja Pariisi kokkuleppes sätestatud esitamistähtajaga; palub, et komisjon esitaks õigeaegselt ettepaneku riiklikult kindlaksmääratud panuse kohta 2035. aastaks, hoides ELi kindlal kursil 2040. aastani ja kliimaneutraalsuse suunas 2050. aastaks, ning tugineks piisavale hindamisele;

50. rõhutab, et tuleb võtta vastu teaduspõhine ELi 2040. aasta kliimaeesmärk kooskõlas Euroopa kliimamäärusega ja kooskõlas esimese ülemaailmse kokkuvõtte järeldustega, ning tuletab meelde kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu soovitusi; väljendab heameelt, et komisjon on lubanud teha ettepaneku 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta koos seda toetava poliitikaga;

51. peab oluliseks, et EL jääks rahvusvahelistel kliimaläbirääkimistel liidriks, ning kutsub ELi üles tugevdama oma rohelist diplomaatiat, et julgustada teisi osalisi tõhustama oma kliimameetmeid Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks, mis aitab luua ka rahvusvahelisel tasandil võrdsed tingimused, vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist ja suurendada üldsuse toetust kliimameetmetele;

52. kordab, et kliimaeesmärke tuleb arvesse võtta kõikides ELi poliitikavaldkondades ja poliitika ülevõtmise meetmetes, ning rõhutab, et Euroopa kliimamääruse artikli 6 lõikega 4 kohustatakse komisjoni hindama iga kavandatava meetme ja seadusandliku ettepaneku, sealhulgas eelarveettepanekute puhul, kas need on ELi kliimaeesmärkidega kooskõlas; nõuab tungivalt, et komisjon rakendaks seda sätet täielikult, see tähendab koostaks kõigis ELi poliitikavaldkondades mõjuhinnangu;

53. tuletab meelde poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõtet, mida EL ja selle liikmesriigid on kohustunud järgima ning mille eesmärk on minimeerida vastuolusid ja luua sünergiat ELi eri poliitikavaldkondade vahel; nõuab sidusat lähenemisviisi Pariisi kokkuleppe ja kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele nii sise- kui ka välispoliitikas;

54. rõhutab, et praegune geopoliitiline olukord toob veelgi esile tungiva vajaduse lõpetada ELi sõltuvus fossiilkütustest ja minna üle fossiilkütustel põhinevast majandusest ning hoogustada taastuvate ja vähese CO_2 heitega energiaallikate kasutuselevõttu; rõhutab, et EL peab vältima energiasõltuvust kolmandatest riikidest; väljendab heameelt edusammude üle, mida on tehtud pärast kava „RePowerEU“ käivitamist mõlemas nimetatud aspektis; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kiirendaksid üleminekut; rõhutab, et see nõuab 2030. aasta järgse raamistiku raames taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärkide suurendamist; kutsub komisjoni üles tegelema kliimamuutusi käsitleva ELi teadusnõukogu soovitusega tagada, et ELi poliitika järgiks vajadust loobuda fossiilkütustel põhinevast majandusest, vältides sõltuvust CO_2 heitest ja varade kasutuskõlbmatuks muutumist;

55. tuletab meelde, et andis 24. aprillil 2024 nõusoleku nõukogu otsusele, millega kiidetakse heaks Euroopa Aatomienergiaühenduse taganemine energiaharta lepingust ([24]);

Planeedi kolmikkriis: kliimamuutused, saaste ja elurikkuse vähenemine

56. rõhutab, et kliimamuutuste, saaste ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise kriisid on kõik omavahel seotud ning et nendele kriisidele reageerimine tuleb kooskõlastada; juhib tähelepanu nende tõsistele tagajärgedele, nagu kõrbestumine, veenappus, ookeanide seisundi halvenemine ja põud; rõhutab, kui oluline on kaitsta, säilitada ja taastada elurikkust ja ökosüsteeme ning hallata loodusvarasid kestlikul viisil, et leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda eelkõige loomulikul teel, vältida äärmuslikke ilmastikunähtusi ja suurendada vastupanuvõimet;

57. rõhutab, et on vaja suurendada investeeringuid ja investeerida tõhusamalt uuenduslikesse ja looduspõhistesse lahendustesse, nagu metsastamine, taasmetsastamine ja looduslikud vett imavad maastikud, märgalade taastamine ja regeneratiivsed põllumajandustavad, et tugevdada kliimamuutustega kohanemist, eelkõige selleks, et piirata üleujutusi ja põudasid; rõhutab, et sellised lähenemisviisid peaksid võimaluse korral avaldama elurikkusele positiivset mõju ning peaksid vähendama maapinnast lähtuvat CO_2 heidet ja väljastpoolt tulenevat mõju veekogudele, vähendama mulla tihenemist ja hõlbustama metsade kohanemist kliimamuutustega; märgib sellega seoses, kui tähtsad on komisjoni ettepanekud metsade majandamise ja metsaseire teemal; väljendab muret selle pärast, et maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määruses ([25]) 2030. aastaks seatud CO_2 sidumise suurendamise eesmärgi ning riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvate eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete vahel on märkimisväärne lõhe; nõuab tungivalt, et liikmesriigid suurendaksid oma ambitsioone;

58. tunnistab, et heas seisundis ökosüsteemid ja elurikkus on elutähtsad, ning juhib tähelepanu asjaolule, et elurikkust vähendavad eelkõige kliimamuutused; juhib tähelepanu sellele, kuidas kliimamuutused on juba muutnud maismaa-, magevee- ja mereökosüsteeme kogu maailmas, põhjustades liikide kadumist ja oluliste ökosüsteemi teenuste vähenemist;

59. rõhutab, et kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks võib olla suurt kasu sellest, kui kaitsta ja taastada suure süsinikusisaldusega ökosüsteeme, nagu turbaalad, märgalad, metsad (sealhulgas põlismetsad), traditsioonilised agrometsandussüsteemid, karjamaad ja sinise süsiniku ökosüsteemid, nagu sooldunud märgalad, mererohud ja mangroovid, ning liike, mis võimaldavad neil ökosüsteemidel toimida; kutsub komisjoni üles arendama nende ökosüsteemide kaardistamist ning töötama välja meetodid nende ökosüsteemide süsiniku sidumise ja heite täpseks, usaldusväärseks ja läbipaistvaks arvestamiseks viisil, mis ei kahjusta elurikkuse eesmärke, ning rõhutab, et tuleks austada kaitsealade kvaliteeti; hoiatab, et vastuolulised investeeringud ja stiimulid, nagu märgalade kuivendamise rahastamine, kuid seejärel samade alade taastamise rahastamine, kahjustavad ELi rahaliste vahendite mõjusust ning tekitavad põllumajandustootjatele ja põllumajandussektorile ebakindlust;

([24]) Nõukogu 30. mai 2024. aasta otsus (EL) 2024/1677, millega kiidetakse heaks Euroopa Aatomienergiaühenduse taganemine energiaharta lepingust (ELT L, 2024/1677, 13.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1677/oj).

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj).

60. nõuab tungivalt, et kui osalised võtavad kliimamuutustega võitlemiseks meetmeid, võtaksid nad kohustuse kaitsta, austada, edendada ja täita oma kohustusi seoses inimõigustega, sealhulgas õigusega puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale, samuti põlisrahvaste õigustega, mis on sätestatud ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioonis, ning kohalike kogukondade õigustega; rõhutab, et keskkonnakaitsjaid on vaja toetada ja kaitsta ning neid ähvardavad isikud tuleb võtta vastutusele; rõhutab soolise võrdõiguslikkuse ja põlvkondadevahelise õigluse tähtsust kliimakriisi lahendamisel; kutsub kõiki osapooli üles neid väärtusi austama ja tagama üldsuse sisulise osalemise, juurdepääsu teabele ning vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku;

61. kutsub kõiki osalisi üles liikuma COP29-l selliste otsuste suunas, mis loovad tasakaalu sotsiaalsete, keskkonnaalaste ja majanduslike sammaste vahel;

62. rõhutab, kui oluline on rakendada bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni alusel vastu võetud Kunmingi-Montréali üleilmset elurikkuse raamistikku, sealhulgas on vaja maksimeerida looduse võimet aidata kliimamuutusi leevendada ja nendega kohaneda ning minimeerida kliimameetmete negatiivset mõju elurikkusele; tuletab meelde, et suure bioloogilise mitmekesisusega ja puutumatute ökosüsteemide säilitamine maismaal ja ookeanis on kõige kulutõhusam looduspõhine meede kliimamuutuste vastu võitlemiseks; kutsub kõiki osalisi üles pingutama rohkem, et täita oma rahvusvahelisi kohustusi elurikkuse valdkonnas, tuletades meelde, et Aichi eesmärke ei ole suudetud saavutada; väljendab heameelt ELi eesmärkide esitamise üle selle raamistiku alusel;

63. rõhutab, et muld on suurim maapealne süsiniku siduja, millel on ülemaailmses kliimatsüklis asendamatu roll; rõhutab, et mulla degradeerumisel on piiriülene mõju; väljendab heameelt kõikide valitsuste ja valitsusväliste osalejate jõupingutuste üle, et maksimeerida muldade potentsiaali kliimamuutuste leevendamiseks ja parandada vee kättesaadavust; võtab teadmiseks, kui tähtis on ELi ettepanek mullaseire ja mulla vastupidavuse direktiivi kohta;

64. rõhutab, et kõrbestumisel, veereostusel, põudadel, üleujutustel ja kliimamuutustest tingitud metsatulekahjudel on laastav keskkonnaalane, sotsiaalne, majanduslik ja põllumajanduslik mõju; rõhutab, kui tähtis on kaitsta, säilitada ja taastada vee- ja veega seotud ökosüsteeme, kuna need on kliimamuutustele vastupanu võime ja elurikkuse kaitsmise tähtsad komponendid; kinnitab, et on vaja sellist veemajandust, mis hoiaks ära veepuuduse ja reostuse ning kus vee- ja ressursiringlus on suures osas suletud, et edendada ringmajandust ning optimaalset ressursitõhusust ja taastumist;

65. väljendab heameelt selle üle, et COP29 eesistuja pööras tähelepanu veega seotud probleemidele, pakkudes COP29 osalistele ülemaailmset platvormi veega seotud koostööks ja lahenduste leidmiseks; väljendab heameelt ÜRO esimese kogu süsteemi hõlmava vee- ja kanalisatsioonistrateegia käivitamise üle, mis aitab oluliselt suurendada kogukondade vastupanuvõimet kliimamuutustele;

66. nõuab tõhustatud rahvusvahelist koostööd, sealhulgas vesikondade tasandil, et tegeleda kasvava veekriisiga, tagada puhas ja kvaliteetne vesi, edendada säästvat veemajandust ja rakendada looduspõhiseid lahendusi; kutsub kõiki osalisi üles võtma kooskõlas oma kliimapoliitikaga vastu veestrateegiaid, et saavutada veega kindlustatus, vee kestlikkus ja veealane vastupanuvõime, kindlustades samas ka üldise juurdepääsu veele ja kanalisatsioonile ning tagades, et kedagi ei jäeta kõrvale ja seades esikohale vähekaitstud kogukondade kaitse;

67. väljendab heameelt Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia väljakuulutamise üle ja kutsub komisjoni üles seda strateegiat kiiresti ellu viima, et tagada veeallikate nõuetekohane majandamine ja nappusega tegelemine, ning tagada ühtlasi, et suurendame oma veetööstuse ja -tehnoloogia konkurentsivõimet ja innovatsioonieelist; nõuab tungivalt, et EL juhiks jõupingutusi veeökosüsteemide kaitsmiseks ja taastamiseks kooskõlas veepoliitika raamdirektiivi, ELi elurikkuse strateegia ja Euroopa rohelise kokkuleppega;

68. tunnistab, et vesi on universaalne ressurss kõigi sektorite jaoks, sealhulgas energia, toiduga kindlustatuse ja kriitilise tähtsusega digiteenuste eest vastutavate sektorite jaoks; tunnistab digitaalsete vahendite rolli kõigis kliimat leevendavates tegevustes, mis on osa veealaselt vastupanuvõimelisest ühiskonnast;

69. palub, et liikmesriigid ja komisjon tagaksid tõhusa veetaristu, mis on vahend kliimamuutuste vastu võitlemiseks ja vastupanuvõime suurendamiseks;

70. väljendab heameelt ÜRO avamerelepingu (mere elurikkus väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel) vastuvõtmise üle; kutsub osalisi üles jätkama ÜRO ookeanide ja kliimamuutuste alase dialoogi valdkonnas tehtavat tööd; rõhutab, et kliimamehhanismid sõltuvad ookeanide ja mereökosüsteemide tervisest, mida praegu mõjutavad globaalne soojenemine, reostus, mere elurikkuse ülekasutamine, hapestumine, hapnikutaseme vähenemine ja rannikualade erosioon; kutsub kõiki osalisi üles suurendama ookeanide kui süsiniku sidujate vastupanuvõimet ja kaitset, sealhulgas kaitsma selliseid mereökosüsteeme nagu mangroovid, meriheinakooslused ja korallrahud; väljendab heameelt Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni võetud kohustuse üle käivitada Euroopa ookeanide pakt;

71. rõhutab, et kõik sektorid peavad oma heitkoguseid vähendama;

72. rõhutab tungivat vajadust võidelda plastireostusega kogu maailmas, kuna see ohustab tõsiselt mereökosüsteeme, bioloogilist mitmekesisust ja inimeste tervist ning igal aastal siseneb ookeani hinnanguliselt 8 miljonit tonni plasti; rõhutab, kui oluline on võidelda mikroplasti vastu, eelkõige ookeanide ja magevee ökosüsteemides; väljendab heameelt käimasoleva töö üle seoses ülemaailmse plastileppega; nõuab tungivalt, et EL toetaks sellise lepingu sõlmimist, millega saavutatakse plasti tootmise kestlik tase, kaotatakse järk-järgult kahjulik ühekordselt kasutatav plast, edendatakse kestlike alternatiivide innovatsiooni ja edendatakse ringmajanduse põhimõtteid, samuti edendatakse laiendatud tootjavastutust, et tagada plasti kogu olelusringi käsitlemine ning seada esikohale plastireostusest kõige enam mõjutatud kogukonnad; nõuab, et ülemaailmselt seataks eesmärgiks kaotada 2040. aastaks keskkonnas plastireostus;

73. juhib tähelepanu vajadusele võidelda keemilise reostuse vastu; nõuab kiiremaid meetmeid, et saavutada ülemaailmses kemikaalide raamistikus sätestatud terviklik kava kemikaalidest ja jäätmetest tulenevast kahjust vaba planeedi saavutamiseks;

74. rõhutab vajadust kaitsta kliimamuutuste kahjulikust mõjust mõjutatud inimeste ja kogukondade tervist ja heaolu; rõhutab, et tulevastele põlvkondadele tuleb tagada võrdne juurdepääs kestlikule, vastupidavale ja tervislikule keskkonnale;

75. on veendunud, et keskkonnapoliitikat tuleks kujundada täielikus kooskõlas terviseühtsuse põhimõttega; tuletab meelde, kui oluline on korraldada COP29-l tervisepäev, et leida lahendusi ühistele tervisevaldkonna probleemidele;

76. rõhutab, et õhusaaste ja kliimamuutuste vahel on tihe seos; väljendab heameelt rahvusvaheliste püüdluste üle tegeleda nii kliimamuutuste kui ka õhukvaliteediga selliste algatuste kaudu nagu ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese õhusaaste kauglevi konventsioon ning kliima ja puhta õhu kaitse koalitsioon; kutsub kõiki osalisi üles tõhustama selles küsimuses koostööd ja viima õhukvaliteedi poliitika kooskõlla kliimameetmetega, et kaitsta rahvatervist ja keskkonda kogu maailmas;

77. rõhutab, et kliimamuutused aitavad suurendada antibiootikumiresistentsust; rõhutab sellega seoses, et on vaja kiireid meetmeid antimikroobikumiresistentsuse vastu ning nõuab seetõttu, et pooled jõuaksid ülemaailmsel tasandil kokkuleppele, et vähendada antimikroobikumide kasutamist ja võidelda resistentsuse ohu vastu;

78. tuletab meelde, et 70 % CO_2 heitest kogu maailmas tekib linnades ([26]); rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kliimameetmete olulised osalejad; rõhutab seetõttu, et on vaja hõlbustada nende juurdepääsu rahastamismehhanismidele ning et kohalike ja piirkondlike omavalitsustega tuleb teha tõhustatud koostööd, kui COP30 konverentsi eel valmistatakse ette, rahastatakse ja rakendatakse riiklikult kindlaksmääratud panuseid, samuti riiklikke kohanemiskavasid, riiklikke elurikkuse strateegiaid ja tegevuskavasid ning pikaajalisi strateegiaid;

Kõikides sektorites tehtavad jõupingutused

79. väljendab heameelt asjaolu üle, et 158 riiki on praeguseks allkirjastanud üleilmse metaaniheite vähendamise lubaduse; kutsub ülemaailmse metaaniheite vähendamise lubadusele allakirjutanuid üles kiirendama meetmeid metaaniheite vähendamiseks 2030. aastaks ning tõhustama metaaniga seotud juhtimist, koostades üldise raamistiku, et teha edusamme ühise kohustuse täitmisel; nõuab tungivalt, et eelkõige suured metaani eraldavad osalised, kes ei ole veel liitunud lubadusega, teeksid seda niipea kui võimalik; nõuab, et COP26-l vastu võetud lubaduse täitmiseks tehtud edusamme hinnataks statistiliselt ja teaduspõhiselt;

([26]) Shukla, P. R. ja Skea, J. (toim.), „Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change – Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change“, Valitsustevaheline kliimamuutuste paneel, 2022.

80. kutsub kõiki osalisi üles lisama oma riiklikult kindlaksmääratud panustesse ka konkreetseid metaani vähendamise eesmärke;

81. tuletab meelde ELi määrust metaaniheite vähendamise kohta energiasektoris ([27]), mida kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2027 ka ELi toornafta, maagaasi ja kivisöe importijatele; rõhutab vajadust vähendada ELis metaaniheidet kõigis sektorites;

82. juhib tähelepanu asjaolule, et transpordisektor on ainus sektor, mille heitkogused on ELi tasandil alates 1990. aastast suurenenud, ning rõhutab, et see ei ole kooskõlas ELi kliimaeesmärkidega; rõhutab, et ELi kliimaeesmärkide saavutamiseks on vaja, et heitkoguseid vähendataks rohkem ja kiiremini kõigis transpordi allsektorites, sealhulgas lennunduse ja merenduse allsektorites; väljendab heameelt merenduse heitkoguste lisamise üle ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS); rõhutab, kui oluline on toetada ühelt transpordiliigilt teisele üleminekut ja ühendvedusid ning muuta välismõjude parema arvessevõtmise kaudu puhtad transpordivõimalused atraktiivsemaks, tagades samal ajal, et on saadaval piisavalt alternatiive, võttes meetmeid nõudluse juhtimiseks ning kehtestades tõhususe ja ringluse nõuded;

83. kutsub komisjoni üles tagama, et transpordi CO_2 heite vähendamise meetmed oleksid sotsiaalselt õiglased, sealhulgas lisades ELi kliimapoliitikasse jahtlaevade, eralennukite ja ärilennukite heitkogused;

84. kutsub Rahvusvahelist Mereorganisatsiooni (IMO) üles võtma meetmeid merenduse heitkoguste vähendamiseks kooskõlas teaduspõhiste eesmärkidega ja Pariisi kokkuleppes sätestatud 1,5 °C piirmääraga; tunneb muret IMO aeglase edenemise pärast rahvusvahelise laevanduse heitkoguste vähendamisel; nõuab, et EL toetaks rangemate ülemaailmsete eesmärkide ja tähtaegade kehtestamist; tuletab meelde, et kooskõlas heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi ([28]) sätetega peaks EL vaatama läbi ELi HKSi merendusalaste õigusaktide kohaldamisala, kui IMO läbirääkimistel ei saavutata Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevaid meetmeid; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles taasalustama ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni läbirääkimisi rahvusvahelise laevanduse heitkoguste arvessevõtmiseks riiklikes inventuuriandmetes, vastavalt ELi HKSi ja algatuse „FuelEU Maritime“ määruse ([29]) kohaldamisalale;

85. rõhutab, et lennundussektor peab hakkama kiiresti järgima ülemaailmseid kliimaeesmärke, eelkõige Pariisi kokkuleppes seatud 1,5 °C eesmärki; tunneb muret Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) aeglase edenemise pärast rahvusvahelise lennunduse heitkoguste vähendamisel; soovib, et ICAO võtaks rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidi kompenseerimise ja vähendamise süsteemi raames nende heitkoguste vähendamiseks ambitsioonikamaid meetmeid; tuletab meelde, et kui ICAO ei vähenda heitkoguseid kooskõlas Pariisi kokkuleppega, on komisjonil vastavalt HKSi direktiivi sätetele kohustus uurida ELi HKSi kohaldamisala laiendamist lendudele väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda asuvatele lennuväljadele;

86. tuletab meelde, et lennutegevuse muu kui CO_2 mõju kliimale on hinnanguliselt kaks korda suurem kui ainuüksi CO_2 mõju ([30]); rõhutab, kui oluline on koguda teadmisi nii ELi-siseste lendude kui ka ELi-välistesse sihtkohtadesse suunduvate ja sealt tulevate lendude muu kui CO_2 mõju kohta ning hinnata, kas on vaja meetmeid selle mõju vähendamiseks kooskõlas ELi HKSis kehtestatud reeglite ja tähtaegadega;

87. nõuab säästvate kütuste kiiremat arendamist ja kasutuselevõttu lennundus- ja merendussektoris;

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1787, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/942 (ELT L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj).

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj).

([29]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1805, mis käsitleb taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 234, 22.9.2023, lk 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1805/oj).

([30]) Transport & Environment, Murphy, A. ja Simon, V., „Private jets: can the super rich supercharge zero-emission aviation?“, European Federation for Transport and Environment, Brüssel, 2021.

88. kutsub veel kord kõiki osalisi, sealhulgas ELi liikmesriike, üles võtma meetmeid, et takistada eralennukite kasutamist; rõhutab, et eralennukitel on ebaproportsionaalselt suur kliimamõju, kuna need on reisija kohta kuni 14 korda rohkem saastavad kui kommertslennud; rõhutab, kui oluline on näidata eeskuju, ning kutsub kõiki COP29 osalejaid, sealhulgas ELi institutsioone, üles hoiduma eralennukite kasutamisest ja valima sihtkohta jõudmiseks võimalikult vähe saastavaid transpordivõimalusi;

89. märgib, et 2020. aastal tekitas põllumajandussektor 10–12 % ülemaailmsest inimtekkelisest heitest ja 11 % ELi koguheitest ([31]); märgib, et põllumajanduse heitkogused on ELi tasandil alates 1990. aastast vähenenud 25 % ([32]), kuid on viimase kahe aastakümne jooksul jäänud suhteliselt stabiilseks;

90. rõhutab samas, et põllumajandustootjad ja põllumajandussektor on samal ajal kliimamuutuste mõju, sealhulgas temperatuuri tõusu, põudade, ebakorrapäraste sademete ja üleujutuste tõttu üha suurema surve all, ning tunnistab, et nad on asendamatud partnerid toiduga kindlustatuse tagamisel, elujõuliste maapiirkondade säilitamisel ja kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamisel; rõhutab sellega seoses, et on vaja jätkata tööd kestlike ja vastupidavate toidusüsteemide nimel, ning tunnistab, et põllumajandussektoris on potentsiaal kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ning et põllumajandustootjad ja metsandusettevõtjad saaksid anda suure panuse süsiniku looduslikku sidumisse ja säilitamisse mullas ja metsades; rõhutab, kui tähtis on anda põllumajandustootjatele võimalus aidata aktiivselt kaasa kliimamuutuste leevendamise, nendega kohanemise ja ökosüsteemide kaitsmise poliitika väljatöötamisele ja selles osaleda; tervitab sellega seoses strateegilist dialoogi ELi põllumajanduse tuleviku üle ja komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni võetud kohustust esitada uue komisjoni ametiaja esimese 100 päeva jooksul visioon põllumajandusest ja toidust, et tagada ELi põllumajandussektori pikaajaline konkurentsivõime ja kestlikkus planeedi võimaluste piires;

91. rõhutab, et üleminek kestlikumatele põllumajandustavadele ja lühematele tarneahelatele ning üleminek tervislikumale toidule, toitumisele ja eluviisile ning toidu raiskamise vähendamisele vähendab märkimisväärselt toiduahela heitkoguseid, tõhustab leevendamist ja kohanemist, vähendab survet elurikkusele ja maale, vähendab õhu- ja veereostust ning aitab taastada mulla kvaliteeti ja ökosüsteeme; kordab, et tuleb tegeleda ülitöödeldud toodete liigse tarbimise probleemiga;

92. rõhutab, et on vaja poliitikaraamistikke, mis toetaksid põllumajandustootjaid üleminekul kestlikele põllumajandustavadele, pöörates erilist tähelepanu väikepõllumajandustootjatele ning pakkudes vahendeid, mehhanisme, tehnikaid, võimalusi, koolitusi ja rahalisi stiimuleid, et võtta kasutusele kliimateadlikud põllumajandustavad, mis parandavad tootlikkust, aidates samal ajal kaasa kliimamuutustega kohanemisele ja nende leevendamisele, ning millega premeeritakse põllumajandustootjaid ja metsandusettevõtjaid, kes aitavad vähendada majanduse CO_2 heidet ja lähtuvad loodusest, säilitades elurikkust ja looduslikke ökosüsteeme; rõhutab, kui oluline on anda põllumajandussektorile terviklik metoodika, et luua kasvuhoonegaaside heite arvestuse süsteem, mis hõlmaks eri liiki põllumajandust; nõuab, et EL suurendaks investeeringuid keskkonnahoidlikesse tehnoloogiatesse ja innovatsiooni põllumajandussektoris, nagu täppispõllumajandus, kestlikud niisutussüsteemid, kliimateadlikud põllumajandustavad ja agroökoloogilised tavad, mis võimaldavad ressursside, näiteks vee ja energia tõhusamat kasutamist; rõhutab lisaks, kui oluline on poliitika, mis hõlbustab juurdepääsu sellistele uuenduslikele lahendustele ja digitaalsetele vahenditele; toonitab, et on tähtis arendada kestlikumat põllumajandust, pakkudes põllumajandustootjatele alternatiive, et vähendada sünteetiliste väetiste ja pestitsiidide kasutamist ja tootmist; märgib, et koos loodusliku süsiniku sidumise suurenemisega muldades ja mulla orgaanilises aines võib see tuua mitmesugust kasu, suurendades mulla viljakust, taastades elurikkust ja pakkudes märkimisväärseid võimalusi leevenduseks; rõhutab, et vastupanuvõimet tuleb paremini suunata, toetades pikaajalise põuariski juhtimist, edendades vähem vett kasutavaid põllukultuure ja kestlikke tavasid, mis parandavad ökosüsteemide vastupanuvõimet;

93. kutsub kõiki osalisi üles jätkama tööd selle nimel, et rakendada Araabia Ühendemiraatides toimunud COP28-l vastu võetud deklaratsiooni kestliku põllumajanduse, vastupidavate toidusüsteemide ja kliimameetmete kohta;

94. rõhutab, kui oluline on tagada põllumajanduslikule tootmisele ülemaailmselt võrdsed tingimused, mis põhinevad keskkonnakaitse, loomade heaolu ja nõuetele vastavuse järelevalve kõrgetel standarditel;

([31]) Euroopa Keskkonnaamet, „Progress and prospects for decarbonisation in the agriculture sector and beyond“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2022.

([32]) Euroopa Keskkonnaamet, „EEA greenhouse gases – data viewer“, 13. august 2024.

95. rõhutab, et kaitsesektor peab panustama heitkoguste vähendamisse, säilitades samal ajal tegevuse tõhususe, ning et tuleks kiirendada süsinikdioksiidi heite vähendamise tehnoloogiate ja strateegiate väljatöötamist kaitsesektoris; märgib, et eristatud andmete lisamine militaarsektori heitkoguste kohta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile esitatavasse aruandlusse on vabatahtlik ja praegu ei ole võimalik ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile esitatavates andmetes militaarsektori kasvuhoonegaaside heitkoguseid tuvastada; palub, et liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni asepresident, komisjon ja nõukogu töötaksid välja ettepaneku militaarsektori heitkoguste läbipaistva arvestuse kohta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonis, milles tunnustatakse julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassi vastuvõtmist ning mille eesmärk on kliimamuutuste ja kaitse tegevuskava täielik rakendamine;

96. rõhutab asjaolu, et ELi süsiniku piirimeede (SPIM) on oluline vahend ELi imporditud toodete heitkoguste mõjusaks hinnastamiseks, nendest toodetest tulenevate heitkoguste vähendamiseks ja kasvuhoonegaaside heite ülekandumisega tegelemiseks, toetades samal ajal CO_2 hinnastamist kogu maailmas koos kaasnevate meetmetega tööstuse CO_2 heite vähendamiseks vähim arenenud riikides; kutsub komisjoni üles tegema tööd SPIMi kohaldamisala laiendamiseks kooskõlas SPIMi määruse ([33]) sätetega, tehes samal ajal koostööd kolmandate riikidega, et hõlbustada mehhanismi nõuetekohast rakendamist ja soodustada CO_2 hinnastamise kehtestamist;

97. väljendab heameelt asjaolu üle, et Maailmapanga andmetel on 24 % ülemaailmsetest heitkogustest nüüd CO_2 hinnastamisega kaetud ([34]); peab siiski kahetsusväärseks, et nii katvus kui ka hinnakujundus on Pariisi kokkuleppes seatud eesmärkide saavutamiseks liiga madalad; väljendab heameelt asjaolu üle, et mitu ELi kaubanduspartnerit on kehtestanud süsinikdioksiidi heitkogustega kauplemise mehhanismi või muud CO_2 hinnastamise mehhanismid; kutsub komisjoni üles julgustama ja toetama ka teisi osalisi sarnaste CO_2 hinnastamise mehhanismide kehtestamisel või parandamisel ning uurima seoseid ja muid koostöövorme olemasolevate CO_2 hinnastamise mehhanismidega väljaspool ELi; kutsub sellega seoses komisjoni üles võtma kaitsemeetmeid tagamaks, et igasugused seosed ELi HKSiga aitavad ka edaspidi kliimamõjusid täiendavalt ja püsivalt leevendada ega kahjusta liidusiseste kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustuste täitmist; väljendab heameelt komisjoni rahvusvahelise CO_2 hinnastamise ja turgude diplomaatia rakkerühma loomise üle ning palub komisjonil tagada, et see rakkerühm hakkaks aegsasti täielikult tööle;

98. märgib, et ülemaailmses kokkuvõttes rõhutatakse, kui oluline on minna võitluses kliimamuutustega üle kestlikele eluviisidele ning kestlikele tarbimis- ja tootmismudelitele, sealhulgas ringmajanduse kaudu, ning et see näitab, kui tähtis on jätkata ELis ringmajanduse arendamist, sealhulgas toetades innovatsiooni ja investeeringuid ringluspõhistesse lahendustesse ning teiseste toorainete ärimudelitesse ja turgudesse, ning rõhutab jäätmete vähendamise ja suurema ringlussevõtu tähtsust; tuletab meelde, et kaheksandas keskkonnaalases tegevusprogrammis võeti kohustus vähendada märkimisväärselt ELi materjali- ja tarbimisjalajälge, et viia need võimalikult kiiresti planeedi võimaluste piiridesse; kutsub komisjoni üles töötama välja meetmed, et kiirendada üleminekut ringmajandusele ja kestlikule ressursikasutusele, tagades samal ajal õiglase ja kaasava ülemineku;

99. rõhutab, et on vaja tegeleda kliima- ja keskkonnamõjuga tekstiilisektoris, mis tekitab ligikaudu 8–10 % ülemaailmsest kasvuhoonegaaside heitest ja tarbib märkimisväärselt ressursse, eelkõige vett ja energiat ([35]); tunnistab, et tekstiilitööstus peab täitma olulist rolli ringmajandusele üleminekul ja tegelema probleemidega, mis on seotud jäätmetekke vältimise, jäätmekäitluse, mikroplastide eraldumise, veekasutuse, ületootmise ning tootmisprotsessi üldise vastupidavuse ja mittetoksilisuse ning tekstiiltoodete ringlussevõetavusega, sealhulgas tagades, et tekstiilmaterjalid on kavandatud nii, et need oleksid kauakestvad ja ringlussevõetavad; rõhutab, et on hädavajalik töötada selle nimel, et kehtestada ülemaailmsed standardid selle kohta, millal võivad kaubamärgid esitada toote kohta roheväiteid;

100. rõhutab vajadust võidelda rohepesu vastu ja töötada selle nimel, et kehtestada roheväidete jaoks järjepidevad ja läbipaistvad ülemaailmsed standardid, aitamaks tarbijatel teha teadlikke valikuid ja vältida rohepesu, tagades, et kestlikkusväiteid toetaksid kontrollitavad tõendid;

101. rõhutab, et kliimamuutused, veenappus ja keskkonnaseisundi halvenemine põhjustavad loodusvarade nappust, võivad teravdada konflikte ja pingeid, samuti toidupuudust ja looduskatastroofe ning on peamised inimeste sundümberasumise ja ohtude mitmekordistamise põhjused;

([33]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede (ELT L 130, 16.5.2023, lk 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj).

([34]) Maailmapank, „State and Trends of Carbon Pricing 2024“, Maailmapank, Washington DC, 21. mai 2024.

([35]) International Finance Corporation, „Strengthening sustainability in the textile industry“, International Finance Corporation, Washington DC, 2023.

102. märgib, et Vahemere piirkond on üks kliimamuutustest enim mõjutatud piirkondi, mis soojeneb 20 % kiiremini kui ülemaailmne keskmine, ning prognooside kohaselt kogeb seal 20 aasta jooksul 250 miljonit inimest veenappust ([36]) ja üha sagedasemaid metsapõlenguid ning sellel on tõsised tagajärjed rannikukogukondade elatusvahenditele, majandussektoritele ja elurikkusele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegutsema kiiresti ja tegema Vahemere piirkonna partneritega koostööd, et võtta mõjusaid kohanemismeetmeid ja olla leevendusmeetmete osas eestvedaja, keskendudes veemajandusele, ökosüsteemide taastamisele ja kestlikule majanduslikule üleminekule;

103. toonitab, et kliimamuutused on mõjutanud kultuuripärandit enneolematu kiiruse ja ulatusega; rõhutab, et on vaja tugevdada jõupingutusi maailma kultuuri- ja looduspärandi kaitsmiseks, keskendudes riskivalmiduse suurendamisele ja kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamisele;

104. rõhutab, et on vaja tõhustada ELi meetmeid kliimamuutustega kohanemise, vastupanuvõime ja valmisoleku valdkonnas, tugevdades ELi elanikkonnakaitse mehhanismi, et EL suudaks paremini ennetada ja hallata üha sagedasemaid suuremahulisi ja piiriüleseid looduskatastroofe;

105. märgib, et kasvab teaduslik ja poliitiline huvi päikesekiirguse juhtimise (*solar radiation modification*, SRM) vastu, mis on kogum kliimatehnoloogilisi lähenemisviise, näiteks stratosfääri aerosoolide pihustamine, et kunstlikult peegeldada päikesekiirgust ja jahutada planeeti; rõhutab, et päikesekiirguse juhtimine ei aita lahendada kliimamuutuste algpõhjuseid, puudub teaduslik kindlus selle mõju suhtes ning see ohustab klimaatilist ja geopoliitilist stabiilsust, võimalik, et katastroofiliselt; tuletab meelde, et ÜRO resolutsioon ülemaailmse juhtimise kohta on olnud ummikseisus; palub, et komisjon võtaks päikesekiirguse juhtimise suhtes meetmeid ja algataks mittekasutamise kokkuleppe, et peatada selle kasutuselevõtt, piirata selle arendamist ja olla vastu päikesekiirguse juhtimise tulevasele institutsionaliseerimisele rahvusvahelistes institutsioonides, järgides ettevaatuspõhimõtet ja arvestades, et puuduvad tõendid selle ohutuse kohta ja täielik ülemaailmne konsensus selle vastuvõetavuse suhtes;

Kliimamuutused ja soolised aspektid

106. rõhutab kaasavate lähenemisviiside tähtsust ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessis, sealhulgas õiglase ülemineku tööprogrammis; nõuab, et kõik osalised, sealhulgas EL ja selle liikmesriigid, suurendaksid pingutusi soolise võrdõiguslikkuse integreerimiseks oma läbivaadatud riiklikult kindlaksmääratud panustesse ja riiklikesse kohanemiskavadesse ning oma kliima- ja keskkonnapoliitikasse, eelkõige sellesse, mis on seotud kliimamuutuste leevendamise, nendega kohanemise ning nendest tingitud kahju ja kahjustustega; rõhutab, et kõik osalised peavad võtma konkreetsemaid meetmeid, et täita COP25-l kokku lepitud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavas võetud kohustusi ning leppida kokku uues soolise võrdõiguslikkuse tööprogrammis ja sellega seotud tegevuskavas 2024. aasta järgseks perioodiks; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles suurendama pingutusi ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandas tegevuskavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks;

107. on seisukohal, et tuleb suurendada ja hõlbustada naiste võimalusi saada kaasavat kliimamuutustega seotud rahastamist, märkides, et naistel on kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise projektide jaoks mõeldud rahalistele vahenditele ebaproportsionaalselt vähem juurdepääsu; nõuab tungivalt, et EL ja liikmesriigid annaksid aru selle kohta, kuidas on sooteadlikkus lõimitud nende kliimameetmete rahastamisse, ning parandama välistegevuse vahendite ja EIP kaudu soolise võrdõiguslikkuse ja kliimatoetuse sidusust;

108. rõhutab, kui oluline on suurendada naiste osalemist otsuste tegemisel kliimadiplomaatia kontekstis, sealhulgas COP-delegatsioonides ja kliimameetmete juhtimisel kõigil tasanditel; kutsub kõiki osalisi üles püüdlema soolise võrdsuse poole oma delegatsioonides ja kliimamuutuste valdkonnas otsustamise ja läbirääkimiste kõigil tasanditel; nõuab tungivalt, et kõik osalised nimetaksid riikliku soolise võrdõiguslikkuse ja kliimamuutuste koordinatsioonikeskuse ja suurendaksid seonduvaid ressursse, koolitust ja toetust, sealhulgas ELis;

109. rõhutab, et kohanemisvõime ja kaitstus on soo, vanuse, võimete, rassi ja elukutsete lõikes erinevad; kutsub seetõttu kõiki osalisi üles hindama oma riiklikes kohanemiskavades, kohanemisteatistes ja riiklikult kindlaksmääratud panustes vähekaitstud elanikkonnarühmade vajadusi, neile reageerima ja seadma need tähtsuse järjekorda;

([36]) Vahemere piirkonna kliima- ja keskkonnamuutuste eksperdid (MedECC), „Risks associated to climate and environmental changes in the Mediterranean region. A preliminary assessment by the MedECC Network Science- policy interface – 2019“, 2019.

110. rõhutab vajadust kiirendada sellist meetmete võtmist, mis on suunatud soo aspekti arvestavale katastroofiohu vähendamisele ja seega Sendai raamistiku sooteadlikule rakendamisele; kutsub üles tegema ära rohkem selleks, et seada sooline võrdõiguslikkus katastroofideks valmisolekus esikohale ja võtta seda arvesse, kasutades eelkõige katastroofiohu vähendamist käsitlevaid disagregeeritud andmestikke;

Tööstus, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja konkurentsivõime

111. peab COP29 korraldamist oluliseks sammuks pärast Pariisi kokkuleppe allkirjastamist 2015. aastal; rõhutab, et kliimamuutuste vastu võitlemiseks tehtavate pingutuste eesmärk peaks olema vähendada energiaostuvõimetust, suurendada ELi tööstuse ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) vastupanu- ja konkurentsivõimet ning pakkuda ELi tööstusele ja VKEdele võimalusi, mida on võimalik realiseerida siis, kui seadusandjad võtavad kohustuse võtta õigeaegseid, kohandatud, solidaarseid ja piisavaid poliitikameetmeid ning järgida stabiilset ja prognoositavat üleminekuraamistikku; kutsub kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisi üles võtma kohustuse neid asjakohaseid poliitika- ja muid meetmeid rakendama;

112. rõhutab, et hästi kavandatud progressi võimaldav poliitika võib tagada selle, et kliimameetmed, innovatsioon, CO_2 heite vähendamine, töökohtade loomine ja konkurentsivõime käivad käsikäes; tuletab meelde, et investeerimine uuenduslikesse ja kestlikesse tööstusharudesse ja tehnoloogiatesse kooskõlas puhta ja õiglase üleminekuga võib aidata kaasa nii kliimale kui ka majandusele, kvaliteetsetele töökohtadele ja sotsiaalsele heaolule;

113. peab äärmiselt oluliseks, et EL tagaks ausa, kiire ja õiglase ülemineku, et säilitada üldsuse toetus kliimameetmetele ja anda eeskuju ning tagada esimesena turule siseneja eelis, kaitstes samal ajal siseturgu kolmandate riikide ebaausa konkurentsi eest ja tagades Euroopa tööstusele rahvusvahelisel tasandil võrdsed tingimused, eelkõige tegeledes kõrgete energiahindadega, mis praegu nende konkurentsivõimet piiravad;

114. on seisukohal, et esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks saamine hiljemalt 2050. aastaks koos konkurentsivõime samaaegse suurendamisega nõuab enamikus sektorites tööstuse põhjalikku ümberkujundamist ja kohanemist; on veendunud, et liikmesriikide erinevaid lähtepositsioone arvesse võttes on energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks vaja suuri investeeringuid; nõuab, et EL kaaluks finantsraamistiku paremat vastavusse viimist Pariisi kokkuleppega;

115. rõhutab, et EL peaks tegema kõik endast oleneva, et säilitada oma tööstuse ja VKEde juhtpositsioon ja ülemaailmne konkurentsivõime üleminekul kasvuhoonegaaside netonullheitega majandusele; rõhutab, et ELi juhtpositsiooni taastamiseks, säilitamiseks ja laiendamiseks on vaja uuenduslikku poliitikat;

116. rõhutab, et tööstuses ja VKEdes toimub oluline üleminek kliimaneutraalsele majandusele; rõhutab vajadust pakkuda üleminekuetapi ajal asjakohaseid vahendeid ja toetust ning edendada samal ajal innovatsiooni ja tagada konkurentsivõime; tuletab meelde, et seadusandjad peavad VKEsid üleminekul toetama ja pakkuma neile stiimuleid, eelkõige tagades kestlike tehnoloogiate, teenuste ja protsesside jaoks juurdepääsu rahastamisele, lihtsustades haldusmenetlusi ja luues riigihangetes võrdseid võimalusi;

117. rõhutab vajadust jätkata kiiresti Euroopa tööstuse CO_2 heite vähendamist, tugevdades samal ajal selle konkurentsivõimet ja säilitades ELi toetuse sellele püüdlusele; tuletab sellega seoses meelde nullnetotööstuse määruse vastuvõtmist ja võtab teadmiseks teate tulevase tööstuse CO_2 heite vähendamise kiirendamise õigusakti ja uue puhta tööstuse kokkuleppe kohta, mille eesmärk on suunata investeeringuid taristusse ja tööstusse, eelkõige energiamahukatesse sektoritesse, ning toetada juhtivaid turge puhta tehnoloogia arendamisel, tootmisel ja levitamisel tööstuses; on veendunud, et ELi innovatsioonifond peaks veelgi toetama puhaste ja uuenduslike tehnoloogiate ning nende tarneahelate laiendamist;

118. rõhutab, et süsinikumajandusel võib olla oluline roll protsessiheite vähendamisel tööstusharudes, kus heidet on raske vähendada, ja vältimatute heitkoguste vähendamisel; võtab sellega seoses teadmiseks hiljutise tööstusliku süsinikumajanduse strateegia, mille eesmärk on töötada välja ELi tegevuskava tööstus- ja energiatootmisrajatiste CO_2 heite kogumise, säilitamise, transpordi ja kasutamise suurendamiseks ning CO_2 atmosfäärist eemaldamiseks;

119. rõhutab vajadust piisavate rahaliste vahendite järele, et toetada üleminekut järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, sealhulgas konkreetsete rahastamisvahendite kaudu, et reageerida tulemuslikult Euroopa tööstuse rahastamisvajadustele;

120. tunnistab VKEde, eelkõige mikroettevõtjate ja idufirmade hädavajalikku rolli innovatsiooni, tööhõive ja majanduskasvu edendamisel ja elluviimisel ning digi- ja rohepöörde saavutamisel innovatsiooni ja tipptasemel tehnoloogiliste lahenduste kaudu; rõhutab, et VKEd vajavad kasvamiseks ja töökohtade loomiseks selget, järjepidevat ja prognoositavat õigusloomet; rõhutab konkreetseid takistusi, millega sellised ettevõtjad peavad kokku puutuma juurdepääsul rahastamisvahenditele ning avaliku ja erasektori kapitalile;

121. rõhutab vajadust edendada konkurentsivõimelisi turge toorainete ja haruldaste metallide jaoks, mis on rohepöördeks olulised; rõhutab, et jätkuv sõltuvus mõnest tarnijast kahjustab ELi tööstust, ning nõuab tarnijate mitmekesistamist; väljendab sellega seoses heameelt kriitiliste toormete määruse vastuvõtmise üle ja komisjoni kavatsuse üle teha ettepanek uue ringmajanduse õigusakti kohta; rõhutab ringmajanduse hädavajalikkust kriitilise toormega seotud suurima ressursitõhususe ja sõltumatuse saavutamisel; juhib tähelepanu vajadusele parandada rahvusvahelisi tarneid, sealhulgas tulevaste puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluste kaudu, tagades samal ajal, et kohaldatakse samu sotsiaalseid, keskkonna- ja inimõiguste standardeid nagu ELis;

122. rõhutab vajadust konkreetsete kvalifikatsiooniprogrammide, sealhulgas ümber- ja täiendõppe programmide järele, mis on olulised tööjõu tugevdamiseks ja kasvava tööjõunõudluse rahuldamiseks puhta ja uuendusliku tehnoloogia, energiatõhususe, taastuvate energiaallikate, hoonete renoveerimise ja energia salvestamise valdkonnas; märgib sellega seoses nullnetotööstuse akadeemiate tähtsust; rõhutab vajadust investeerida teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) alasesse haridusse, et vastata tööturu nõudmistele ja edendada ELi innovatsioonipotentsiaali; rõhutab, kui tähtis on oskuste nappuse kaardistamisel ja nendega tegelemiseks vajalike poliitikavahendite väljatöötamisel konsulteerida kõigi sotsiaalpartneritega;

Energiapoliitika

123. märgib murega, et fossiilkütuste toetused on viimastel aastatel kogu maailmas järsult kasvanud ([37]); peab kahetsusväärseks asjaolu, et fossiilkütuste toetused on ELis alates 2008. aastast stabiilsena püsinud, ulatudes ligikaudu 55–58 miljardi euroni aastas, ja et need ulatusid 2022. aastal 123 miljardi euroni; märgib sellega seoses, et praegused investeerimissuundumused ei ole kooskõlas tasemetega, mida maailm vajab, et saavutada COP28-l kokku lepitud eesmärgid kolmekordistada taastuvenergia tootmisvõimsust ja kahekordistada energiatõhususe parandamise määra, ning et 2030. aastal on vaja kahekordistada taastuvenergia tootmisele, võrkudele ja salvestamisele tehtavaid praeguseid iga-aastaseid kulutusi ([38]);

124. rõhutab geotermilise energia kasutamata potentsiaali aidata märkimisväärselt kaasa Pariisi kokkuleppe ja ELi energiapoliitika eesmärkide saavutamisele; julgustab osalisi jagama geotermilist tehnoloogiat käsitlevate teadusuuringute ja innovatsiooni parimaid tavasid, tehnoloogilist oskusteavet ning teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi;

125. tuletab meelde Araabia Ühendemiraatide konsensuse alusel tehtud esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemuste energiaaspekte, eelkõige eemaldumist fossiilkütuste kasutamisest, et saavutada kooskõlas teadusega 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheide, kolmekordistades taastuvenergia tootmisvõimsust kogu maailmas ja kahekordistades 2030. aastaks ülemaailmset keskmist energiatõhususe parandamise määra, ning üleskutset kiirendada rakendamist ja investeerimist puhastesse, kestlikesse, ohututesse ja energiatõhusatesse tehnoloogiatesse ja süsteemidesse; nõuab nende eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude pidevat hindamist;

126. märgib, et soovitav on kehtestada ülemaailmne lisaeesmärk suurendada energia salvestamist energiasektoris kuus korda 1 500 GW-ni ja suurendada laiemalt süsteemi paindlikkust 2030. aastaks kooskõlas G7 energeetikaministrite poolt 2024. aasta aprillis kokku lepitud eesmärkidega; rõhutab vajadust pöörata rohkem tähelepanu tehnoloogilistele lahendustele, mille eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet atmosfääris;

([37]) Rahvusvaheline Energiaagentuur, „Fossil Fuels Consumption Subsidies 2022“ (Fossiilkütuste tarbimise toetused 2022), veebruar 2023.
([38]) Rahvusvaheline Energiaagentuur, „World Energy Investment 2024: Overview and key findings“ (Energiainvesteeringud maailmas 2024. aastal: ülevaade ja peamised järeldused), juuni 2024.

127. rõhutab, kui oluline on puhtale energiale üleminekul vähendada üleilmselt fossiilkütuste tarneahelates metaaniheidet, et vähendada 2030. aastaks metaaniheidet 75 % võrra kooskõlas Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2050. aastaks netonullheite saavutamise stsenaariumiga; kutsub ülemaailmsele metaaniheite vähendamise lubadusele allakirjutanuid üles kiirendama metaaniheite vähendamise meetmeid 2030. aastaks; märgib, et metaaniheitemäärusega ([39]) kehtestatakse ülemaailmsed seirevahendid, et suurendada ELi imporditava nafta, gaasi ja söe metaaniheite läbipaistvust ning tagada võrdsed tingimused ELi ja kolmandate riikide ettevõtjatele, võttes samal ajal arvesse varustuskindlust;

128. rõhutab, et kliimamuutused ja äärmuslikud ilmastikunähtused mõjutavad üha tõsisemalt meie energiasüsteeme, sealhulgas hüdroenergia tootmist, bioenergia tootlust, soojuselektrijaamade tõhusust ning kütte- ja jahutusnõudlust; märgib, et taastuvenergia tootmise tase võib sageli varieeruda, ning rõhutab vajadust arendada salvestusvõimsust;

129. toonitab energiaalaste õigusaktide põhjalikku läbivaatamist paketi „Eesmärk 55“ raames, mis on aidanud viia need kooskõlla liidu suurendatud eesmärgiga vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähemalt 55 %, et saavutada kliimaneutraalsus hiljemalt 2050. aastaks; rõhutab, et kliima- ja energiaeesmärkide saavutamine sõltub paketi „Eesmärk 55“ tulemuslikust rakendamisest; on seisukohal, et teised asjaosalised peaksid tegema sarnaseid ja asjakohaseid pingutusi ELi poolsel julgustamisel ja temaga koostöös;

130. nõuab, et väljakuulutatud puhta tööstuse kokkuleppega tagataks tööstuse konkurentsivõime ja edendataks kvaliteetseid töökohti sektoripõhiste ja sektoriüleste meetmetega, lihtsustades, investeerides ja tagades juurdepääsu taskukohasele, kestlikule ja kindlale energiavarustusele ja toorainetele koostöös tööstuse, sotsiaalpartnerite, finantsasutuste ja kõigi sidusrühmadega, et toetada meie tööstust kliimaneutraalse tuleviku ja ärimudeli suunas liikumisel;

131. rõhutab energiatõhususe, taastuvate energiaallikate, mitmekesise energiasüsteemi ja vähese CO_2 heitega energiaallikate keskset rolli üleminekul kliimaneutraalsele majandusele; tunnistab siiski, et nagu EL on paketi „Eesmärk 55“ raames teinud, on tähtis viia taastuvenergia ja energiatõhususe poliitika ja meetmed kooskõlla, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja täita Pariisi kokkulepet ning kasutada ära võimalusi, mida pakub praegune taastuvenergia ja energia salvestamise tehnoloogiate kulude vähenemine; väljendab sellega seoses heameelt elektrituru korralduse kiireloomulise ja sihipärase reformi vastuvõtmise üle, mille eesmärk on muu hulgas aidata edendada taastuvate energiaallikate tootmist, võimestada ja kaitsta tarbijaid ning vähendada tarbijate ja ettevõtjate energiaarvete sõltuvust lühiajalistest hinnakõikumistest;

132. tuletab meelde liidu võetud kohustust järgida energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, milles võetakse arvesse kulutõhusust, süsteemi tõhusust, salvestusvõimsust, nõudluse poole paindlikkust ja varustuskindlust;

133. rõhutab, et vaja on märkimisväärseid avaliku ja erasektori investeeringuid ELi energiavõrku ja sellega seotud taristusse, et võimaldada nende ajakohastamist ja laiendamist ning taastuvate energiaallikate, energiatõhususe parandamise meetmete ja salvestuslahenduste edasist paindlikku integreerimist, et pakkuda meie kodanikele ja tööstusele puhast, piisavat, turvalist ja taskukohast energiat; rõhutab eelkõige vajadust ajakohastada ELi elektrivõrku, et võtta arvesse taastuvenergia võimsuse märkimisväärset suurenemist, tootmise varieeruvust, elektrivoogude muutumist kogu Euroopas ja uusi vajadusi; tuletab meelde, kui oluline on kõrvaldada tõkked, sealhulgas elektritaristu loamenetlustes esinevad raskused, et veelgi integreerida liikmesriikide energiasüsteeme liidu puhta energia tootmise potentsiaali suurendamiseks ning edendada võrkudevaheliste ühenduste kasutuselevõttu; rõhutab, et liikmesriigid peavad 2030. aastaks saavutama elektrivõrkude 15 % ühendatuse eesmärgi;

134. rõhutab, et kasvuhoonegaaside netonullheite saavutamine hiljemalt 2050. aastaks nõuab kooskõlastatud üleilmseid meetmeid ning et arengumaad vajavad oma rohepöörde saavutamiseks rahvusvahelist abi; toonitab, kui oluline on tõhustada tihedat piiriülest koostööd ja parimate tavade jagamist rahvusvaheliste partneritega poliitikakujundamise ning teadus- ja tehnosiirde valdkonnas;

([39]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1787, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/942 (ELT L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj).

135. rõhutab, et tuleb edendada energiapoliitika välismõõtme alaseid partnerlusi kolmandate riikidega; võtab teadmiseks ELi pingutused luua kestliku arengu perspektiiviga energialiite;

136. võtab teadmiseks deklaratsiooni ([40]), mille võtsid COP28-l vastu rohkem kui 20 riiki, sealhulgas 12 ELi liikmesriiki ja Ukraina, et kolmekordistada 2050. aastaks ülemaailmset tuumavõimsust;

137. rõhutab keskset rolli, mida kodanikud ja kohalikud kogukonnad peavad täitma energiasüsteemi ülemaailmses ja edukas ümberkujundamises, ning konkreetseid takistusi, millega nad peavad silmitsi seisma juurdepääsul rahastamisvahenditele ning avaliku ja erasektori kapitalile; rõhutab, kui olulised on ELi õigusaktid, millega luuakse raamistik selleks, et nad saaksid taastuvenergiat toota, ise tarbida, salvestada ja müüa ning muu hulgas pakkuda kodanikele tarbimiskaja ja energiatõhususe teenuseid; rõhutab, et ELi õigustik on ülekantav hea tava rahvusvaheliste partnerite jaoks, kes püüavad kiirendada oma ökoloogilist üleminekut sotsiaalselt õiglasel ja demokraatlikul viisil;

Teadustegevus, innovatsioon, digitehnoloogia ja kosmosepoliitika

138. väljendab heameelt Copernicuse programmi ja uue ELi Maa seire teadmuskeskuse rolli üle maa, atmosfääri ja merekeskkonna jälgimisel; rõhutab satelliitseire suutlikkuse tähtsust, et jälgida, modelleerida, prognoosida ja toetada poliitika kujundamist kliimamuutuste valdkonnas, sealhulgas metaaniheite, suuremahulist heidet põhjustavate sündmuste ja CO_2 sidujate seireks; rõhutab vajadust edendada ühiseid teadusprogramme, et arendada tehnoloogiaid ja taristut, mis vastab nii kosmose- kui ka kliimakaitse vajadustele; rõhutab avaliku ja erasektori partnerluste tähtsust valitsuse ja kommertskosmoseagentuuride vahelise koostöö edendamisel; rõhutab vajadust saavutada ELi tõeline strateegiline autonoomia satelliitide valdkonnas ja investeerida kosmosemajandusse rohkem;

139. tuletab meelde, kui oluline on teadusuuringute ja innovatsiooni osakaal Pariisi kokkuleppes sätestatud eesmärkide ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamises; rõhutab, et suurem osa teadusuuringutest ja innovatsioonist, mida on 2050. aastaks netonullheite saavutamiseks vaja, on veel ees; peab kahetsusväärseks asjaolu, et EL ei ole ikka veel täitnud oma pikaajalist eesmärki investeerida teadus- ja arendustegevusse igal aastal 3 % SKPst, ning nõuab uusi lähenemisviise rakendusuuringutele ja arendustegevusele tehtavate kulutuste suurendamiseks;

140. väljendab sellega seoses eelkõige heameelt programmi „Euroopa horisont“ ja selle partnerluste, näiteks ühisettevõtete ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi teadmus- ja innovaatikakogukondade rolli üle avaliku ja erasektori koostöö edendamisel, et aidata kaasa kliimaneutraalsuse ja rohepöörde saavutamisele, tagades samal ajal, et innovatsioon on kõigile kestlik, kättesaadav, juurdepääsetav ja taskukohane;

141. rõhutab vajadust meelitada ligi rohkem avaliku ja erasektori investeeringuid teadusuuringutesse, innovatsiooni ja uute kestlike tehnoloogiate kasutuselevõttu, sealhulgas töömahukates tööstusharudes, ning olemasolevate taristuvõrkude ja projektide ajakohastamisse, aga vajadusel ka uutesse taristuvõrkudesse ja projektidesse, mis aitavad saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe ja Pariisi kokkuleppe eesmärke;

142. rõhutab, kui oluline on tagada stiimulite sidusus ja järjepidevus, et soodustada 2030. ja 2050. aasta eesmärkide saavutamiseks puhtaid ja uuenduslikke tehnoloogiaid, käsitledes juba väljakujunenud tehnoloogiate kasutuselevõttu ja investeeringuid uude tehnoloogiasse, mis tuleb võib olla alles välja töötada, et saavutada liidu kliimaneutraalsuse eesmärk hiljemalt 2050. aastaks;

143. rõhutab, et EL peab tegema koostööd tehnoloogia, tööstuse ja uuendusliku teaduse alaste teadusuuringute valdkonnas, et aidata anda tähendusrikas panus Pariisi kokkuleppe täitmisse; nõuab väljakuulutatud Euroopa bioteaduste strateegia rakendamist; kutsub komisjoni üles edendama strateegilisi teaduspartnerlusi, et tagada Euroopas võrdsed tingimused;

([40]) Ministrite deklaratsioon tuumaenergia kolmekordistamise kohta, allkirjastatud 2. detsembril 2023.

144. rõhutab, et digiteerimine on üks energiasüsteemide integreerimist soodustavaid põhitegureid, luues energiakandjate dünaamilised ja omavahel ühendatud vood, ühendades mitmekesiseid turge ja andes vajalikke andmeid pakkumise ja nõudluse ühitamiseks ning võrguhalduse optimeerimiseks; rõhutab digitehnoloogia potentsiaali energiatõhususe suurendamisel ja seega kasvuhoonegaaside heite üldisel vähendamisel, tunnistades samal ajal tungivat vajadust võtta kasutusele kestlikud tavad, et minimeerida digiteerimise ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektori, eelkõige andmekeskuste ja muu andmetöötlustaristu üha suuremat CO_2 jalajälge ja ressursijalajälge; tuletab meelde ELi eesmärki muuta kooskõlas digistrateegiaga andmekeskused kliimaneutraalseks ja väga energiatõhusaks hiljemalt 2030. aastaks;

Euroopa Parlamendi roll COP29 konverentsil

145. on veendunud, et kuna parlament peab andma rahvusvahelistele lepingutele oma nõusoleku ja tal on ELi ühe kaasseadusandjana Pariisi kokkuleppe liidusisesel rakendamisel keskne roll, peaks ta kuuluma lahutamatu osana COP29 ELi delegatsiooni; eeldab seetõttu, et tal lastakse osaleda Bakuus toimuva COP29 raames korraldatavatel ELi koordineerimiskoosolekutel ja et talle tagatakse juurdepääs kõikidele ettevalmistavatele dokumentidele; kohustub tegutsema sõltumatult ja ilma huvide konfliktideta;

°
° °

146. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile ning palub edastada see kõigile konventsiooniosalistele, kes ei ole ELi liikmed.